

ISSN 2774-1354 (Print)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน-ธันวาคม 2565

วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

Journal of Social Sciences Roi Et Buddhist College

สำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ISSN 2774-1354 (Print)

วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Journal of Social Sciences Roi Et Buddhist College

Volume 1 No.3 September-December 2022

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน-ธันวาคม 2565

สำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

Journal of Social Sciences Roi Et Buddhist College

- **เจ้าของ**

สำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- **Owner**

Office of Academic Affairs Roi Et Buddhist College,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

- **สำนักงาน**

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 252 หมู่ที่ 4 ตำบลนิเวศน์ อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด 45170
โทร/โทรสาร (043) 569517, (043) 569487 <http://roiet.mcu.ac.th/>
Email: Roiet@mcu.ac.th

- **Officer**

Roi Et Buddhist College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
252 M.4, Niwet, Thawutburi, Roi-et, Thailand, 45170
Tel/Fax: +66 43 569 517, 66 43 569487 <http://roiet.mcu.ac.th/>
Email: Roiet@mcu.ac.th

- **ที่ปรึกษา (Advisors)**

อธิการบดี	Rector
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร	Vice-Rector for Administration
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	Vice-Rector for Academic Affairs
รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา	Vice-Rector for Planning and Development
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป	Vice-Rector for General Affairs
รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น	Vice-Rector for MCU
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย	Dean, Graduate School
คณบดีคณะพุทธศาสตร์	Dean, Faculty of Buddhism
คณบดีคณะสังคมศาสตร์	Dean, Faculty of Social Sciences
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์	Director, Buddhist Research Institute
ผู้อำนวยการกองวิชาการ	Director of Academic Division
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด	Director of Buddhist College

- **บรรณาธิการ**

พระครูสุตวรธรรมกิต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร.
Phrakhrusutawarathammit, Asst.Prof. Dr.

- **ผู้ช่วยบรรณาธิการ**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกานดา จันทวารีย์
Asst.Prof. Dr. Sukanda Junthavaree

- **กองบรรณาธิการ (Editorial Board)**

ผศ.ดร.สยามพร พันธไชย
ผศ.ดร.ไพฑูรย์ สอนมะไฟ
ผศ.ดร.สุทธิพันธ์ อรัญญवास
พระครูปริยัติวรเมธี, ผศ.
ผศ.อภิชนา พรหมศรี

ผศ.กิตติพัทธ์ เทศกำจร
 พระครูปลัดสมหมาย อตถสิทโธ
 พระณัฐวุฒิ สิริจันโท, ดร.
 ดร.สนุก สิงหมาตร
 ดร.พิกุล มีมานะ
 รศ.ดร.ภักดี โพธิสิงห์
 รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ
 ผศ.ดร.สรพงศ์ แสงเรณู
 ผศ.ธรรมรัตน์ สีนรุเดช

● ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Reviewers)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระสุวรรณหเมธารักษ์, ผศ.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเมธีธรรมจารย์, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาดาวสยาม วชิรปญโญ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาโยธิน โยธโก, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.จ่านงค์ อติวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.พรรษา พฤตมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ พลโท ดร.โอกาส รัตนบุรี
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ
รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รศ.ดร.ยุภาพร ยุภาศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.หอมหวล บัวระภา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ฉลอง พันธุ์จันทร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.ธีรพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.สาคร พรหมโคตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.เบญจวรรณ บุญโทแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.อภิรักษ์ บุรรุ่งโรจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ธรรมรัตน์ สีนุเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.พิมลศักดิ์ นิลผาย	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
พลเอก ผศ.ดร.เกษมชาติ นเรศเสนีย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ดร.พรนภา เตียสุธิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อาจารย์อรรณูญา เดชพงษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ

- ฝ่ายประสานงานและการจัดการ (Coordination and Management)

พระครูวินัยธรรวราวุฒิ มหาวิโร, ดร.	พระอธิการณัฐวุฒิ ฐานวุฑโฒ
พระณัฐวุฒิ ศิริจันท, ดร.	พระครูใบฎีกาชาญยุทธ จิรสุโภ
พระระพิน จิตธมโม	นายนาวิ แก้วดี
นางสาวอนงค์ นินทรราช	นางสาวชนัญชิตา ถาวะโร
นายจักรี ผารัตน์	

- ฝ่ายประสานงานต่างประเทศ (Coordination of Foreign)

พระมหาคมคาย สิริปัญญา, ดร.

- ฝ่ายนิติกร (Legal officer)

พระพลากร สุ่มงคโล, ดร.

ดร.สนุก สิงหมาตร

ผศ.ดร.สุทธิพันธ์ อรัญवास

- พิสูจน์อักษร (Proofing)

ดร.พิกุล มีมานะ

นางสาววิกุล วิลัยหล้า

- ศิลปกรรม (Designed)

พระครูปริยัติวรเมธี, ผศ.ดร

ผศ.กิตติพัทธ์ เทศกำจร

- ฝ่ายสมาชิก

ผศ.อภิษฎา พรรณศรี

นางรมิดา สวนมะไฟ

นางสาวณัญฑิยา แก้วดี

- กำหนดออกเผยแพร่

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน-ธันวาคม

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ ได้จัดพิมพ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ผลงานทางวิชาการ ผลงานวิจัย และแลกเปลี่ยนแนวคิด ความก้าวหน้าใหม่ทางด้านพระพุทธศาสนา ศิลปะศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ พร้อมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ ได้ดำเนินการนำองค์ความรู้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ค้นคว้าวิจัย จากหลายกลุ่มสหวิทยาการ ซึ่งได้ผ่านการกลั่นกรอง พิจารณา จากผู้ทรงคุณวุฒิที่ทรงความรู้ เพื่อให้ได้คุณภาพ และถูกต้องตามหลักวิชาการ ทางกองบรรณาธิการได้ดำเนินงานพัฒนาวารสารอยู่ตลอด ปรับปรุงระบบงานให้ สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน ปัจจุบันได้พัฒนาสู่การเป็นวารสารที่ได้มาตรฐานของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

ในนามของบรรณาธิการ ขอเจริญพรขอบคุณผู้ร่วมเสนอผลงานทั้งบทความวิจัยและบทความวิชาการ ทุกท่าน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินบทความวิจัยที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ส่งผลให้วารสารวิชาการสังคมศาสตร์ มีคุณภาพและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หากผู้อ่านมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาวารสารให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ทางกองบรรณาธิการวารสารวิชาการสังคมศาสตร์ขอน้อมรับด้วยความยินดี และขอเจริญพร ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระครูสุตวาทธรรมกิจ, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

- การส่งเสริมการปฏิบัติงานหน่วยงานภาครัฐ : ตามหลักสังคหวัตถุธรรม _____ 1

PROMOTING THE PERFORMANCE OF GOVERNMENT AGENCIES : ACCORDING TO THE
SANGAHAVATTHAMA

ดาบตำรวจวุฒิชัย ภูงามนิล/นายพิทยา ถาวะโร

- การศึกษาสถานภาพและแนวทางการพัฒนาระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง _____ 16

A STUDY OF THE STATUS AND GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF TAX MAP AND
ASSETS REGISTRATION OF LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS OF MID
NORTH-EASTERN PROVINCIAL CLUSTER

อัญชลี การปลูก/วิระกุล ชายผา

- ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายสาธารณะบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: ศึกษากรณีตำบลแพง
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม _____ 30

PEOPLE'S SATISFACTION WITH THE PUBLIC POLICY OF THE STATE WELFARE CARD :
A CASE STUDY OF PHAENG SUB-DISTRICKOSUM PHISAI DISTRIC MAHA SARAKHAM
PROVINCE

นายศักดิ์ดา ไสสะอาด/นางธนภรณ์ สีนุพงศ์

- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วน
ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด _____ 35

PEOPLE'S PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT: A STUDY OF SA KHU
SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, SUWANNAPHUM DISTRICT, ROI ET PROVINCE

นางสาวจินภา มูลสุข

- ผลกระทบการดื่มสุราที่มีต่อสังคมไทย _____ 43

THE EFFECT OF ALCOHOL DRINKING TOWARD THAI SOCIETY

พระมนตรี ตันติปาโล (เหล็กศรี)

MANAGING STRESS, COPING WITH COVID-19, NOT GETTING SICK

นาย เฉลิมพล หมอยาดี

การปฏิบัติงานหน่วยงานภาครัฐ : ตามหลักสังคหัตถธรรม

PROMOTING THE PERFORMANCE OF GOVERNMENT AGENCIES :

ACCORDING TO THE SANGAHAVATTHAMA

ดาบตำรวจดุสิต ภูงามนิล

นายพิทยา ภาวะโร

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการกล่าวถึงการส่งเสริมการปฏิบัติงานหน่วยงานภาครัฐตามหลักสังคหัตถธรรม คืออาศัยหลักสังคหัตถธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ เป็นหลักการสงเคราะห์หรือเป็น ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคีหน่วยงานภาครัฐ เพราะฉะนั้นในการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภาครัฐ จึงว่าสังคหัตถ์ทั้ง 4 อย่าง เป็นหลักธรรมสำหรับยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่นให้รักใคร่ นับถือ ช่วยเหลือกัน โดยเป้าหมายของหลักสังคหัตถธรรม 1. เพื่อให้มีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคม หรือในหมู่คณะจำเป็นต้องมีสิ่งที่จะมายึดเหนี่ยวจิตใจและประสานหมู่คณะไว้ให้เกิดความสามัคคีและเพื่อให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข 2. เป็นเครื่องผูกใจคน 3. เป็นหลักสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน 4. เป็นธรรมแห่งการแบ่งปันกัน

คำสำคัญ: การปฏิบัติงาน, ภาครัฐ, สังคหัตถธรรม

Abstract

This academic article is about promoting the performance of government agencies in accordance with the Sangahavattamma principles. which is based on the principle of Sangahavath Dharma in the performance of duties of personnel in government agencies It is the principle of assistance or justice that binds people's minds. and coordinate the people in the unity of government agencies Therefore, in working with government agencies Therefore, it is said that all four Sangahavattamma principles are principles for inculcating the kindness of others to love, respect and help each other. In the group there needs to be something that will hold the

mind and harmonize the group in order to create unity. and in order to live together peacefully
 2. To be a bond of people's hearts 3. To be a principle of mutual support 4. It is a virtue of sharing

Keywords: Operations, Government Sector, Sanghavatthamma

1.บทนำ

การบริหารองค์กรในปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาที่ยุ่งสลับซับซ้อน และโดยทั่วไปก็เป็นที่ยอมรับกันว่า ทรัพยากรทางด้านกำลังคนและความเจริญก้าวหน้าเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ องค์กร จะบรรลุเป้าหมายอย่างน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานมี มุมมองหลายมิติ ซึ่งเกิดจากการรับรู้และการประเมิน ประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละบุคคล ทำให้บุคคลมี ความกระตือรือร้นที่จะทำงานด้วยความเต็มใจและมีความสุข และความรู้สึกดังกล่าวนั้นสามารถสร้างให้ดีขึ้นหรือ สามารถ เปลี่ยนแปลงได้ โดยนำหลักการมาประยุกต์ในกิจกรรมพัฒนาองค์กร เพื่อพัฒนาความสามารถในการ ปฏิบัติงาน ทักษะที่ดี และความรู้สึกร่วมในวัตถุประสงค์ขององค์กรขึ้นในหมู่สมาชิก การพัฒนาวิธีการทำงาน (Improving Work Methods) เป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของหัวหน้างานในองค์กรที่จะกระตุ้นให้พนักงานที่อยู่ใน ความดูแลเกิดการปรับปรุงวิธีการทำงานของตนเอง

การปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากจะมีการแบ่งระดับการปฏิบัติงานแล้ว ยังต้องมีการแบ่งสับปันส่วนงานที่จะต้องปฏิบัติออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ ซึ่งมีหัวหน้าหน่วยหรือผู้นำหน่วยเป็นผู้รับผิดชอบ งานตามลักษณะหน้าที่ของตนที่แตกต่างกัน ในการปฏิบัติงานที่ต่างชนิด ต่างหน้าที่ ก็เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของ องค์กร หรือ หน่วยงานนั้น ซึ่งจะทำให้ผู้นำมีความสนใจ มีทักษะ มีความรู้มีทักษะและมีบทบาทหน้าที่ของแต่ละ คนแตกต่างกันไป การบริหารจัดการเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับทุกองค์กร คน คือ ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่สุดที่จะสร้างสรรค์งานให้เจริญก้าวหน้า การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ขึ้น ผู้บริหารต้องแน่ใจว่าพนักงานทุกคนในองค์กรจะต้องปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าพนักงานปฏิบัติงาน อย่างไม่เต็มที่ไร้ซึ่งประสิทธิภาพในการทำงานแล้วก็จะส่งผลกระทบต่อผลิตภาพ (Productivity) ซึ่งจะทำให้เกิด ความล่าช้า และมีผลกระทบต่อความสำเร็จของงาน การแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นผู้บริหารต้อง ดำเนินการแก้ไขปัญหามา เพื่อให้มั่นใจว่าพนักงานจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสม่ำเสมอ และไว้วางใจได้ ประการที่สำคัญสำหรับ ผู้บริหารจะต้องตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่า พนักงานแต่ละคนมีศักยภาพและมีความสามารถเพียงพอที่จะปฏิบัติงาน สามารถตัดสินใจที่ดีได้และสามารถดำเนินงานทุกอย่างให้เป็นไปด้วยความ

ราบรื่น ถ้าหากผู้บริหารคอยแต่ตรวจสอบควบคุมแม้กระทั่งรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ คอยชี้แนะในเรื่องซ้ำ ๆ ก็จะส่งผลให้ผลิตภาพและคุณภาพของงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความสนใจที่นำเสนอเรื่องพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันสังคมที่เอื้ออำนวยให้สังคมดำรงอยู่อย่างเป็นปึกแผ่น มั่นคง มาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะการนำหลักธรรมสังคหวัตถุธรรม มาช่วยในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรเพื่อให้เกิดการร่วมงาน และประพจน์ที่ดีต่อองค์กร และเพื่อนร่วมงาน อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในองค์กรด้วยกันเองและระหว่างองค์กรกับบุคลากรมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความความสุข ความสามัคคี ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการสร้าง ความจงรักภักดี ต่อองค์กรของบุคลากร และยังช่วยส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น ให้ความสำคัญกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่จะเข้าไปช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร ดังนี้

2.แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

องค์กรใดที่จะบรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือ บุคลากรในองค์กรและเป็นที่ยอมรับกันว่ามนุษย์หรือคนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและสำคัญที่สุด ตามหลักการบริหารการเสริมสร้างความต้องการในการปฏิบัติงานให้กับองค์กร สิ่งที่สำคัญสำหรับ ผู้บริหารที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องนั้น ต้องคำนึงถึงบุคลากรหรือ ผู้ใต้บังคับบัญชาภายในองค์กร ซึ่งมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการหรือสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงาน โดยมุ่งอธิบายถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งที่ทำให้บุคลากรเกิดความพอใจในการปฏิบัติงาน

2.1. ความสำคัญของการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพการงานประเภทใด สรุปได้ว่าหน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะเข้าถึงธรรม การที่จะรู้จักโลกหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงดีว่าอะไรเป็นอะไร จำต้องมีการทำสิ่งหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ เช่นอาชีพให้ลุล่วงไปได้ด้วยดีเสียก่อน การที่คนหนึ่งทำหน้าที่โดยตรงของตนโดยไม่มีมลทินต่างพร้อย ย่อมเป็นการเพียงพอที่จะทำให้รู้จักว่าอะไรเป็นอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็จะต้องรู้จักชีวิต จิตใจตนเองว่าหมายความว่าอย่างไร เป็นสิ่งที่ควรยึดถือหลงใหลเพียงไรเป็นต้น ถ้าหากว่าไม่ได้ทำอะไรจริง ๆ จังๆ ให้ดีที่สุดถูกต้องตามอุดมคติของอาชีพหรือของหน้าที่นั้น ๆ แล้ว มันยังน้อยเกินไปสำหรับที่รู้จักตัวเอง รู้จักโลก รู้จัก กิเลส รู้จักทุกข์ และรู้จักความดับทุกข์เป็นต้น

การปฏิบัติงานนั้นว่ามีความสำคัญยิ่ง ด้วยส่งผลต่อปฏิบัติงานทั้งต่อบุคคลและองค์การมุ่งหวังให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ด้วยจะส่งผลให้องค์การมีประสิทธิภาพด้วย ดังนี้

ผลการปฏิบัติงานของแต่ละคน (Individual performance equation) ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล (Individual Attributes) ความพยายามในการทำงาน (Work Effort) การสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support) รูปแบบแสดง ได้ดังนี้

Performance = Individual Attributes X Work Effect X Organizational Support ส่วนประกอบแต่ละส่วนเขียนโดย ดังนี้

1. ลักษณะเฉพาะบุคคล (Individual Attributes) ได้แก่

1.1 ลักษณะทางประชากร (Demographic Characteristics) เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ

1.2 ศักยภาพของบุคคล (Competency Characteristics) เช่น ความรู้ ความสามารถ ความถนัดและความชำนาญของแต่ละบุคคล คุณลักษณะนี้ได้จากการศึกษา ฝึกอบรมตลอดจนการสะสมประสบการณ์ต่าง ๆ และเป็นคุณลักษณะที่มีผลกระทบโดยตรงต่อระดับความสามารถในการปฏิบัติงาน

1.3 คุณลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological Characteristics) ได้แก่ ทศนคติ ค่านิยมการรับรู้ บุคลิกภาพของแต่ละคน

2. ระดับแรงจูงใจระดับความพยายาม (Work Effort) ถือเป็นเรื่องเดียวกันเพราะระดับแรงจูงใจเป็นตัวกำหนดระดับความพยายามในการพัฒนางานและการที่บุคคลจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องใช้ความพยายามทั้งสิ้น ซึ่งแรงจูงใจที่กำหนดความพยายามนี้จะไปสัมพันธ์กับปัจจัย คุณลักษณะส่วนบุคคล แรงสนับสนุนจาก องค์กรและทั้งหมดจะกำหนดระดับผลการปฏิบัติงาน

3. แรงสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support) เป็นปัจจัยที่สำคัญตัวหนึ่ง เพราะถึงแม้บุคคลจะมีคุณสมบัติครบถ้วนตามความต้องการของงาน มีแรงจูงใจมากที่จะทำงาน บุคคลเหล่านั้นก็ไม่น่าที่จะปฏิบัติงานได้ดี ถ้าขาดการสนับสนุนจากองค์กร แรงสนับสนุนจากองค์กร รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มาจากองค์กร เช่น การประเมินค่าตอบแทน ระบบการจ่ายค่าตอบแทน ความยุติธรรม ความใจกว้างของผู้บริหารระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร วิธีการในการมอบหมายงาน เป็นต้น ล้วนแต่เป็นเรื่องที่สำคัญและมีผลต่อกำลังใจของพนักงานทั้งสิ้น

นอกจากนี้ การทำงานเป็นส่วนหนึ่งของการมีชีวิตอยู่ในสังคมของแต่ละบุคคล ดังนั้นการพัฒนาอาชีพควรดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จในการทำงาน และอาชีพ การประสบความสำเร็จในการทำงานของแต่ละบุคคลย่อมมีแนวทางหรือวิธีปฏิบัติไม่เหมือนกัน การพัฒนาอาชีพหรือการ

ปฏิบัติงานนอกจากจะกระทำโดยองค์กรแล้วบุคลากรแต่ละคนยังสามารถจะกระทำได้ด้วยตนเอง หลักการปฏิบัติงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ หรือการพัฒนาอาชีพด้วยตนเองประกอบด้วย ขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง อันได้แก่ การประเมินภูมิหลัง ประสบการณ์ความรู้ความสนใจ ความต้องการ ความถนัดและความสามารถของตนเอง โดยอาจใช้แบบประเมินตนเอง สำหรับการพัฒนาอาชีพ

2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสความก้าวหน้าและความเป็นไปได้ในการเลื่อนขั้นไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ภายในองค์กรที่สังกัดอยู่

3. กำหนดเป้าหมายอาชีพ

4. กำหนดวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย

5. ลงมือกระทำตามแผนการ

6. ประเมินผลการปฏิบัติงานโดยการพิจารณาข้อมูลใหม่ๆ เพื่อใช้ประกอบการปรับปรุงแผนการให้ดีขึ้น

จึงสรุปได้ว่าความสำคัญของการปฏิบัติงาน คือ เป็นการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายในหน้าที่ ตำแหน่งในหน้าที่ของหน่วยงานหรือองค์กรทางสังคม ที่บุคคลมีหน้าที่ในการดำรงตำแหน่งจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์กรที่มอบให้ โดยการนำความรู้ ความสามารถ อีกทั้งทักษะและประสบการณ์ของตนเองที่สะสมมาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของ หน่วยงานภาครัฐได้อย่าง เหมาะสมตามสถานการณ์ในบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่

2.2. การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

แรงจูงใจ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Motivation มาจากภาษาละตินคือ Mover แปลว่า เคลื่อน ดังนั้น ความหมายจากรากศัพท์ที่แคบกว่าที่นำมาใช้จริงตามการรับรู้ในองค์กร จึงมีความว่า กระบวนการภายในของ บุคคลแต่ละคนที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม และช่องทางที่จะทำให้องค์กรได้รับผลตอบแทนนอกจากการสร้าง แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน คือ วิธีการชักนำพฤติกรรมของบุคคลให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ความต้องการของ มนุษย์ สิ่งจูงใจจะเกิดขึ้นได้ภายในและภายนอกตัวบุคคล แรงจูงใจเป็นการกระตุ้น หรือ การสร้างสิ่งเร้าเพื่อช่วยให้ เกิดการกระทำต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งเป็นภาวะกระตุ้นให้ปฏิบัติได้ทำงานด้วยความขยัน มีความ กระตือรือร้นที่จะอุทิศเวลา แรงกาย แรงใจ และสติปัญญาในการปฏิบัติงาน โดยมีความสำนึกในหน้าที่ ความ รับผิดชอบควบคู่ไปด้วย เป็นความเต็มใจที่จะใช้พลังงานภายในของคนที่ปฏิบัติงานจนสำเร็จตามเป้าหมาย โดย มุ่งหวังที่จะได้รับรางวัลเป็นสิ่งตอบแทน แรงจูงใจมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการ (Needs) แรงขับ (Drives) ซึ่ง

เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ส่วนเครื่องล่อหรือสิ่งจูงใจ (incentives) เกิดจากการจูงใจภายนอก โดยอาศัยลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ส่งเสริมให้ทำงานสำเร็จ เป็นแรงผลักดันให้แสดงพฤติกรรม แรงผลักดันนั้น ๆ อาจเกิดจากภายในหรือภายนอกก็ได้ให้พลังแก่อันตรียแสดงพฤติกรรม
2. การกำหนดแนวทางของพฤติกรรมซึ่งควรเป็นไปในรูปใด นำพฤติกรรมให้ตรงทิศทาง เพื่อที่จะบรรลุเป้าประสงค์คือ สำเร็จความต้องการ

จึงสรุปได้ว่า การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน คือ ทำให้บุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ทำงาน รวมถึงเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยให้บุคคลมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ทำให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการทำงานที่มุ่งเพิ่มปริมาณและคุณภาพ เน้นบรรยากาศที่ผู้ปฏิบัติมีความสุขและความพอใจด้วย

3.แนวคิดหลักสังคหวัตถุธรรม

มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้างเป็นที่ยอมรับนับถือของทุก ๆ คน และปรารถนาที่จะไดยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญมากกว่าเสียงนินทาว่าร้าย พระพุทธองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคม ว่า ขั้นแรกให้ปรับที่ตัวของเราเองก่อน คือ ต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อนโดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนผูกใจคน และประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ขอบใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรีเต็มน้ำใจต่อกันทำให้สังคมเป็นสุข

3.1. ความสำคัญของหลักสังคหวัตถุธรรม

สังคหวัตถุธรรมเป็นหลักคุณธรรมในศาสนาพุทธ โดยเป็นภาษาบาลีแยกออกเป็น 2 ศัพท์ คือ สังคห 1 วัตถุ 1 สังคหแปลเป็นภาษาไทยว่าสงเคราะห์ ความหมายและความสำคัญของสังคหวัตถุธรรมวัตถุ ในที่นี้หมายความว่าเรื่องรวมทั้ง 2 ศัพท์ มีความหมายว่า เรื่องความช่วยเหลือจะช่วยเหลือกันด้วยวิธีอย่างไรบ้าง ท่านได้วางไว้เป็น 4 อย่าง จึงจะถือว่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นได้ ดังนี้

สังคหวัตถุ 4 หมายถึง หลักธรรม 4 ประการที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ได้แก่

ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของ ๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว เป็นคุณธรรมที่จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว

ปิยจาวา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี พูดด้วยความจริงใจ ให้เกิดไมตรีรักใคร่กัน ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะสำหรับกาลเทศะ

อรรถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิด หรือการประพาสในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

สมานัตตตา คือการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย เป็นคุณธรรมช่วยให้เป็นผู้มีจิตใจหนักแน่น ไม่โลเล เป็นการสร้างความนิยมและไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นด้วย เมื่อทุกคนต่างประพฤติสังคหวัตถุทั่วถึงกันแล้ว อย่าว่าแต่เฉพาะคน เฉพาะครอบครัว จะรักใคร่กันอยู่เป็นสุขสบายเลย ถึงคนทั้งหมู่บ้าน ทั้งเมือง ทั้งประเทศ ทั้งโลก ก็ต้องอยู่เป็นสุขสบายตลอดไปเหมือนกัน เพราะฉะนั้นท่านจึงว่าสังคหวัตถุทั้ง 4 อย่าง เป็นคุณสำหรับยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่นให้รักใคร่กันช่วยเหลือกัน

จึงสรุปได้ว่าความสำคัญของหลักวัตรธรรม คือ ในฐานะที่เราเป็นผู้ปฏิบัติงานจะต้องตระหนักเสมอว่าเราเป็นอยู่มีหน้าที่อะไรบ้าง เมื่อรู้แล้วก็ต้องปฏิบัติตามหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์ นอกจากนี้เราก็กต้องทำตนให้เสมอต้นเสมอปลายด้วย คือ เคยวางตัวกับคนอื่นในทางที่ดีอย่างไรแม้ว่าเราจะได้ดีได้ดิบได้ดีแล้วก็ตามก็ต้องไม่ล้มตัว ยังคงปฏิบัติตัวเหมือนเช่นเดิมนั้นไม่เปลี่ยนแปลง หรือว่าเมื่อเราเห็นคนอื่นเขาได้ดี ก็ต้องแสดงออกให้เขารับรู้ว่ามีคนยินดีกับเขา อย่างจริงใจ ไม่คิดกลั่นแกล้งใส่ร้ายป้ายสีเขา ถ้าทำได้อย่างนี้เราก็คงจะเป็นที่รักที่พอใจของทุกคนรอบข้าง

3.2. เป้าหมายของหลักสังคหวัตถุธรรม

หลักสังคหวัตถุธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน ผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไปเป็นการปลูกไมตรีเต็มน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุขดังคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเป็นสัจธรรมที่ผู้ปฏิบัติตามทุกคนย่อมสามารถรู้แจ้งเห็นจริงได้ด้วยตนเอง และทำให้ผู้ปฏิบัติพ้นทุกข์เข้าถึงความสุข และความบริสุทธิ์ภายในได้จริง ธรรมะของพระพุทธองค์เป็นความรู้อันบริสุทธิ์เป็นธรรมโอสถณนานเอก ที่สามารถเยียวยารักษาจิตใจของมวลมนุษยชาติให้หลุดพ้นจากความโลภ ความ โกรธ ความหลง เพราะเมื่อใจปราศจากสิ่งเหล่านี้ ใจย่อมสะอาดบริสุทธิ์ มีอานุภาพและเกิดเป็นความเมตตากรุณาปราณี มีแต่ความรักความปรารถนาดีต่อกันดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน สังคหวัตถุสูตร ว่า

ทานญจ เปยวชชญจ อตถจริยา จ ยา อิธ สมานตตตา จ ฌเมสุ ตถ ตถ ยถารหิ

“การให้ทาน การพูดจาไพเราะ การประพาสตนให้เป็นประโยชน์ในโลกนี้ความเป็นผู้มีตนสม่ำเสมอในธรรมทั้งหลายนั้นตามควร” ดังนั้นเป้าหมายของหลักสังคหวัตถุธรรม ดังนี้

1. เป็นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือในหมู่คณะ จำเป็นต้องมีสิ่งที่จะมายึดเหนี่ยวจิตใจและประสานหมู่คณะไว้ให้เกิดความสามัคคีและเพื่อให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข ได้แก่ หลักสังคหวัตถุธรรม

2. เป็นเครื่องผูกใจคน คือ การที่จะผูกมัดใจคนได้นั้นก็ต้องอาศัยหลักสังคหธรรม คือ ธรรมะที่จะช่วยผูกมัดจิตใจคน จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นมากจะเห็นได้จากในการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในหมู่บ้านการยอมเสียสละเงินของตนเองเท่ากับเป็นการให้หรือการเสียสละเพราะในสังคมมนุษย์เราจะคิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียวย่อมเป็นไปไม่ได้หรือ จะให้เขาทั้งหมดเราก็อยู่ไม่ได้ฉะนั้นจะต้องรู้จักลักษณะของการให้หรือการไม่ให้หรือควรให้อย่างไร ทำความเข้าใจในส่วนนั้นแล้วปฏิบัติตาม และยอมหันหน้าใช้สิ่งที่คิดร่วมกันเป็นทำให้เกิดการพูดคุยถึงสิ่งที่ทำร่วมกันถือได้ว่าเป็นการใช้ปิยวาจาที่ดีต่อกัน ประพฤติปฏิบัติตนกับทุกคน เสมอต้นเสมอปลายเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนบ้านไปจนกระทั่งถึงสังคม

3. เป็นหลักสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน การให้เพื่อสงเคราะห์นี้หมายถึงการให้เพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจ ร้อยรัดใจให้รวมกันเป็นหมู่และเห็นอกเห็นใจกัน รักใคร่นับถือสนิทสนมกัน มั่นคง จะเห็นได้จากการยอมเสียสละเงินของทุกคนที่สมัครใจเข้าเป็นถือเป็นการช่วยเหลือกัน แสดงให้เห็นว่าทุกคนมีความคิดที่จะช่วยเหลือกันเอง ก่อนที่จะไปขอรับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก บริหารงานด้วยการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของ ๆ ตนช่วยเหลือกันด้วยตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนทั้งเสียสละแรงกายและเวลาเพื่อส่วนรวมและสิ่งที่ มุ่งมั่นด้วยการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือ วาจาซาบซึ่งใจ จะก่อให้เกิดความสามัคคีเกิดมิตรไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงสิ่งที่ทุกคนยอมรับในกฎกติกาที่ได้ตั้งขึ้นมาร่วมกัน ทำให้แสดงถึงการประพฤติปฏิบัติร่วมกันและผลประโยชน์ที่จะได้รวมร่วมกันก็คือสวัสดิการที่ทุกคนจะได้รับร่วมกัน จึงเป็นแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหาในการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน

4. เป็นธรรมแห่งการแบ่งปันกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการอยู่ร่วมกันอันเป็นไปเพื่อดูแลกันซึ่งหลักธรรมแห่งการแบ่งปันได้ถือปฏิบัติร่วมกัน โดยใช้ศาสนาเป็นเครื่องกลมเกลียวจิตใจให้มีความเห็นอกเห็นใจกัน แบ่งปันเงินที่มีอยู่เพื่อเข้ากลุ่มต่าง ๆ จึงถือเป็นการแบ่งปันทรัพย์เพื่อช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันจึงเป็นการให้การเผื่อแผ่แก่กันซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่าทุก ๆ คนย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันและกัน และการแบ่งปันไม่ได้มีแต่ทรัพย์สินเท่านั้นยังรวมถึงด้านจิตใจยังช่วยให้กำลังใจให้ความรู้ให้การแนะนำให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในสิ่งที่ทำร่วมกันแล้ว ผลที่จะได้ตามมาจึงเป็นมูลเหตุให้ได้รับประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม

5. เป็นหลักแห่งการให้เพื่ออนุเคราะห์หมายถึง การให้เกื้อหนุนโอบอ้อมอารีด้วยเมตตา และการให้อุดหนุนเอื้อเพื่อช่วยเหลือกันด้วยความกรุณา คนที่มีทรัพย์คิด ช่วยเหลือคนอื่นให้ตั้งตัวได้ ย่อมเป็นกำลังสำคัญเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและเพื่อเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศชาติ ดังนั้น การให้เกื้อหนุนโอบอ้อมอารีกันด้วยเมตตา และการให้อุดหนุนเอื้อเพื่อช่วยเหลือกันด้วยความกรุณาจึงถือว่าให้เพื่ออนุเคราะห์

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเป้าหมายของหลักสังคหวัตถุธรรม คือ หลักสังคหวัตถุธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคีที่สามารถเฝ้าระวังรักษาจิตใจของมวลมนุษยชาติให้หลุดพ้นจากความโลภ ความ โกรธ ความหลง ทำให้แสดงถึงการประพฤติปฏิบัติร่วมกันและผลประโยชน์ที่จะได้รวมร่วมกันก็คือ สวัสดิการที่ทุกคนจะได้รับร่วมกัน จึงเป็นแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหาในการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน เอื้อเพื่อช่วยเหลือกันด้วยความกรุณาจึงถือว่าให้เพื่ออนุเคราะห์

3.3. ประโยชน์ของหลักสังคหวัตถุธรรม สังคหวัตถุธรรม หลักธรรมสำหรับยึดเหนี่ยวจิตใจคนในสังคม ให้มีความรักใคร่กลมเกลียวสามัคคีกัน เป็นหลักธรรมสำหรับการผูกมิตรไมตรี ระหว่างกันสังคหวัตถุธรรม เป็นเสมือนยานพาหนะที่จะนำมนุษย์ไปสู่ความสุข ความเจริญ สังคมของมนุษย์ประกอบขึ้นด้วยบุคคลที่มีภูมิหลังแตกต่างกันมีทั้งคนดีและคนไม่ดี มีทั้งคนที่ร่ำรวยและยากจน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยสังคหวัตถุธรรม เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวบุคคลแต่ละคนให้มีความผูกพันกัน เพื่อสังคมจะได้ดำรงอยู่ในความสงบ และได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น พระพุทธองค์ทรงชี้แนะไว้ว่าถ้าสังคมใดปราศจากสังคหวัตถุธรรมแล้ว สังคมนั้นก็จะมีแต่ความยุ่งเหยิง ไร้สันติสุข ด้วยเหตุดังกล่าวพุทธศาสนิกชนจึงทำความเข้าใจเรื่องสังคหวัตถุธรรม ให้ถ่องแท้ดังต่อไปนี้

ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือให้ปันสิ่งของ ๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้แต่ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว เราควรคำนึงอยู่เสมอว่า ทรัพย์สินสิ่งของที่เราหามาได้ไม่ใช่สิ่งจีรังยั่งยืน เมื่อเราสิ้นชีวิตไปแล้วก็ไม่สามารถจะนำติดตัวไปได้ การเสียสละ การบริจาคทานต่อกัน

ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจไม่พูด หยาดคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเหมาะกับกาลเทศะ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างมาก เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น กิจกรรมงานธุระต่าง ๆ อาจประสบกับความล้มเหลว ถ้าหากไม่ใช่ปิยวาจาในการติดต่อสื่อสารกันและกันแนบแน่น บุคคลก็อาจประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ถ้ารู้จักใช้ปิยวาจาดังคำพังเพยที่ว่า "พูดดีเป็นศรีแก่ตัว"

อรรถจริยา คือ ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์กับคนอื่น ด้วยการปฏิบัติตามแนวทางดังต่อไปนี้ มีความประพฤติชอบทางกาย เรียกว่า "กายสุจริต"

สมานัตตา คือการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอด้านเสมอปลาย คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนที่มีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยมและไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย

ดังนั้นสรุปได้ว่า ประโยชน์ของหลักสังคหวัตถุธรรม คือ เราสามารถนำหลักธรรมดังกล่าวนี้มาใช้เป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตได้ ซึ่งก็จะทำให้นั้นสามารถยึดเหนี่ยวหัวใจ หรือครองใจผู้อื่นได้เป็นอย่างดี หลักอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวบุคคล ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุขสามารถใช้เป็นตัวแบบแผนในการดำเนินชีวิต

4.แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานหน่วยงานภาครัฐตามหลักสังคหวัตถุธรรม

แนวทางในการปฏิบัติงานทุกอย่างไม่สามารถทำได้ด้วยคนเดียว โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยงานที่จะต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน หากแต่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจซึ่งกันและกัน ธรรมะที่เหมาะสมสำหรับการทำงานร่วมกัน คือ จะต้องมียึดเหนี่ยวหัวใจของผู้อื่น ผูกไมตรีและเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ได้แก่

1. ทาน คือ การให้ได้แก่การเสียสละการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การแบ่งปันช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดจนให้ความรู้แนะนำสั่งสอนการให้ทานให้เพื่อขจัดกิเลสลดความเห็นแก่ตัวอาจให้ทานได้ 3 วิธีคือ อามิสทานคือการให้สิ่งของ วิทยาทานหรือธรรมทานคือการให้คำแนะนำหรือความรู้และอภัยทานคือการให้อภัยแก่บุคคลอื่นการให้ทาน ก็เพื่อลดความเห็นแก่ตัวเพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้นรักตนเองเสมอ หากไม่รู้จักรการให้ทานเพื่อลดความตระหนี่ เช่น การบริจาคทานแก่สมณะชีพราหมณ์ ผู้ทรงศีล เพื่อขจัดความโลภหรือความตระหนี่ เป็นการชำระจิตใจให้สะอาด ยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น และการให้เพื่อสงเคราะห์หรือเพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจคนอื่น

การทำทานโดยการให้ในการปฏิบัติงานนั้นอาจให้ทานได้ 3 วิธี คือ

ก. อามิสทาน หมายถึงการให้สิ่งของแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะการให้เพื่อผูกใจนี้สำคัญมากในยามที่เขาคิดว่าหรือมีความเดือดร้อน ดังภาษิต อังกฤษที่ว่า "เพื่อนแท้คือเพื่อนที่ช่วยในยามตกยาก" การให้รางวัลหรือขึ้นเงินเดือนก็จัดเข้าใน อามิสทาน

ข. วิทยาทานหรือธรรมทาน หมายถึงการให้คำแนะนำหรือสอนวิธีทำงานที่ ถูกต้อง รวมถึงการจัดหลักสูตรพัฒนาบุคลากรหรือส่งไปศึกษาและดูงาน

ค. อภัยทาน หมายถึงการให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงานหรือล่วงเกิน ซึ่งกันและกัน การให้อภัยไม่ทำให้ผู้ให้ต้องสูญเสียอะไร เป็นการลงทุนราคาถูกแต่ได้ผลตอบแทนราคาส่งนั่นคือ ได้มิตรภาพกลับคืนมาและมีคนสนองงานเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่ง มีภาซิดจันว่า "มีมิตร 500 คน นับว่ายังน้อยเกินไป มีศัตรู 1 คนนับว่ามากเกินไป" อับราฮัม ลินคอล์นกล่าวว่า "วิธีทำลายศัตรูที่ดีที่สุดคือเปลี่ยนศัตรูให้เป็นมิตร" เราจะทำอย่างนั้นได้ ก็ต่อเมื่อเรารู้จักให้อภัย

การนำหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านทาน จะเห็นได้ว่า ทาน คือการให้ได้แก่การเสียสละการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การแบ่งปันช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดจน ให้ความรู้แนะนำสั่งสอนการให้ทานให้เพื่อขจัดกิเลสลดความเห็นแก่ตัวเพื่อขจัดความโลภหรือความตระหนี่ เป็นการชำระจิตใจให้สะอาด ยกกระดับจิตใจให้สูงขึ้น และการให้เพื่อสงเคราะห์หรือเพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจคนอื่น การทำทานโดยการให้

2. ปิยวาจา คือ การพูดคำสุภาพ อ่อนหวาน เพื่อให้เกิดความสามัคคีปิยวาจาทำได้ง่าย เพราะวาจานั้นมีในตัวเรา เพียงเรามีสติ มีเมตตาในใจก็สามารถพูดออกมาได้ คำพูดมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่

(1) คำพูดที่พูดออกไปแล้วคนฟังเกลียด เช่น คำหยาบ คำด่า คำประชด คำกระทบกระทั่ง คำแดกดัน คำสบถ เป็นต้น คำพูดเหล่านี้เรียกว่า "อัปปิยวาจา"

(2) คำพูดที่พูดออกไปแล้วทำให้คนฟังรัก เช่น คำอ่อนหวาน คำชมเชยจากใจจริง คำพูดที่ชวนให้เกิดความสามัคคีปรองมอด เป็นต้น

คำพูดนี้มีความสำคัญมากจะทำให้คนรักเราหรือเกลียดเราก็ได้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้หลักการพูดไว้ดังนี้ 1) ต้องเป็นคำจริง 2) เป็นคำสุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน 3) พูดแล้วก่อให้เกิดประโยชน์ 4) พูดด้วยจิตเมตตา 5) พูดถูกกาลเทศะคือถูกเวลาและสถานที่

การนำหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านปิยวาจา การใช้ปิยวาจาต่อหน้าทีการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความสามัคคี ปิยวาจาทำได้ง่าย เพราะวาจานั้นมีในตัวเราเพียงเรามีสติ มีเมตตาในใจก็สามารถพูดออกมาต่อสังคมให้ผู้พูดมีความสุข แต่ควรระวัง งดการพูดเสริมเมื่อมีการนินทาบุคคลที่สาม เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นต่อไป

3. อัตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือกันและกันในวงแคบ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในวงกว้าง หลักธรรมข้อนี้มุ่งสอนให้คนพัฒนาตน 2 ด้าน คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ และทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ การทำตนให้เป็นประโยชน์ หมายถึง ทำตนให้มีคุณค่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ อย่างคำพังเพยที่ว่า "อยู่บ้านท่านอย่าง นิงดูตาย บั่นวัว บั่นควาย ให้ลูกท่านเล่น" หรือ "อยู่ก็ให้เขาไวใจไปก็ให้เขาคิดถึง" คนที่ไม่นิ่งดูตายมีอะไร

พอจะช่วยเหลือคนอื่นและสังคมได้ก็เอาใจใส่ชวนช่วยเหลือตามสติกำลังทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า "คนทำหมู่ คณะให้ดังาม" อยู่ที่ไหนก็สร้างความเจริญที่นั่น คือเราจะต้องฝึกตัวของเราเองให้เป็นคนมีประโยชน์ เพราะถ้าคนไหนเป็นคนที่มิประโยชน์ คน ๆ นั้นจะเป็นที่รักของคนอื่น ใคร ๆ ก็อยากเข้าใกล้ วิธีทำให้เราเป็นคนมีประโยชน์ก็ทำได้ การหมั่นปรับปรุงพัฒนาความรู้ความสามารถของเราให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไปตลอดเวลา และต้องต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรมด้วย เพราะเราจะเป็นคนเก่ง อย่างเดียวไม่พอแต่ต้องเป็นคนดี

การนำหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านอัตถจริยา การกระทำ หรือประพฤติดั้งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น หมายถึงการประพฤติดนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น หรือสังคมส่วนรวมมีการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว

4.สมานัตตา คือ การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย การวางตนได้เหมาะสม มีความหมาย 2 ประการ คือ

(1) วางตนได้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม เช่น เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นบิดามารดา เป็นครู อาจารย์ เป็นเพื่อนบ้าน เป็นต้น ตนอยู่ในฐานะอะไรก็วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่เป็นอยู่ และทำได้อย่างเสมอต้น เสมอปลาย

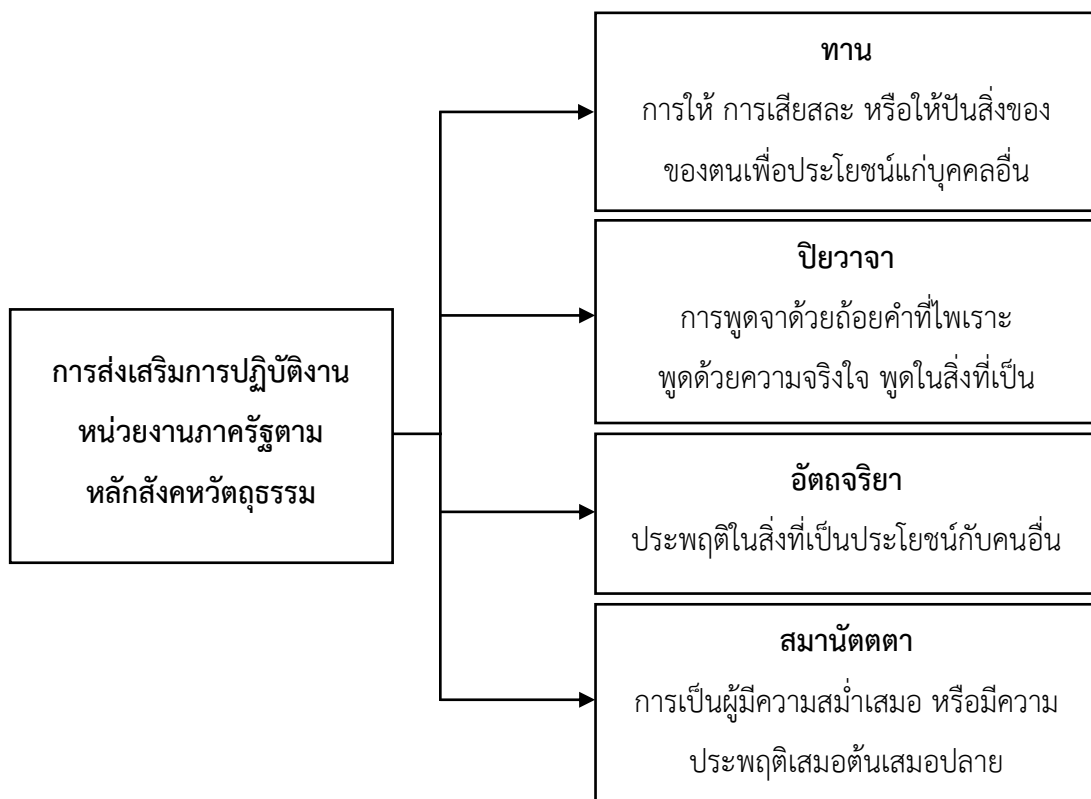
(2) ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เสมอในสุขและทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ปัญหา และร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคม คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย

การนำหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านสมานัตตา การใช้สมานัตตาต่อหน้าที่ที่วางตัวเหมาะสมกับฐานะที่ควรจะเป็นและที่ตนเองเป็น เช่นเป็น อาจารย์ เป็นข้าราชการก็ต้องวางตัวให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่สมเกียรติ ศักดิ์ศรีชื่อเสียง ไม่ใช่ว่างลงไปเล่นหัวกับนักศึกษาหรือคณาจารย์หรือเป็นเพื่อนกันก็ต้องวางตัวให้เหมาะสมกับตัวเองอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ใช่ที่เคยเป็นเพื่อนฝูงกันมาก่อน พอได้ดีหน่อยก็แบ่งใส่ ทำเป็นไม่รู้จักกัน จะต้องไม่ลืมเพื่อนฝูงแม้ตัวเองจะได้ดี การวางตัวสม่ำเสมอ (วางตนพอดี)

ดังนั้นสรุปได้ว่าแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานหน่วยงานภาครัฐตามหลักสังคหัตถุธรรม คือ หลักสังคหัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร เป็นหลักการสงเคราะห์หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคีหน่วยงานภาครัฐ เพราะฉะนั้นในการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภาครัฐ จึงว่า สังคหัตถุทั้ง 4 อย่าง เป็น หลักธรรมสำหรับยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่นให้รักใคร่นับถือ ช่วยเหลือกัน โดยเป้าหมายของหลักสังคหัตถุธรรม 1. เพื่อให้มีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือในหมู่คณะจำเป็นต้องมีสิ่งที่จะมายึดเหนี่ยวจิตใจและประสานหมู่คณะไว้ให้เกิดความสามัคคีและเพื่อให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข 2. เป็นเครื่องผูกใจคน 3. เป็นหลักสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน 4. เป็นธรรมแห่งการแบ่งปันกัน

5.สรุป

การปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในหน้าที่ตำแหน่งในหน้าที่ของหน่วยงานหรือองค์กรทางสังคมที่บุคคลมีหน้าที่ในการดำรงตำแหน่งจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์กรที่มอบให้ โดยการนำความรู้ และความสามารถ อีกทั้งทักษะประสบการณ์ของตนเองที่สะสมมาเพื่อนำประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ในบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุธรรม คือ เราสามารถนำหลักธรรมดังกล่าวนี้มาใช้เป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตได้ ซึ่งก็จะทำให้เรานั้นสามารถยึดเหนี่ยวหัวใจ หรือครองใจผู้อื่นได้เป็นอย่างดี หลักอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวบุคคล ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุขสามารถใช้เป็นตัวแบบแผนในการดำเนินชีวิต จึงสามารถสรุปเป็นแผนภูมิ ได้ดังนี้

แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานหน่วยงานภาครัฐตามหลักสังคหวัตถุธรรม เป็นการนำหลัก สังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร เป็นหลักการสงเคราะห์หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคีหน่วยงานภาครัฐ เพราะฉะนั้นในการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภาครัฐ จึงว่าสังคห

วัตถุทั้ง 4 อย่าง เป็น หลักธรรมสำหรับยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่นให้รักใคร่นับถือ ช่วยเหลือกัน โดยเป้าหมายของหลักสังคหวัตถุธรรม 1. เพื่อให้มีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือ ในหมู่คณะจำเป็นต้องมีสิ่งที่จะมายึดเหนี่ยวจิตใจและประสานหมู่คณะไว้ให้เกิดความสามัคคี และเพื่อให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข 2. เป็นเครื่องผูกใจคน 3. เป็นหลักสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน 4. เป็นธรรมแห่งการแบ่งปันกัน

6.เอกสารอ้างอิง

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(1) หนังสือ:

กิตติพันธ์ จุริกุล. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2529. กุญชรี้ คำชาย.

จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 3. ลพบุรี: ศูนย์การพิมพ์วิทยาลัยครูเทพสตรี, 2540.

จันทร์ธานี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอย, 2551.

ชูชัย สมितिไกร. การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ธนิกานต์ มาฆะศิรินันท์. เทคนิคการจูงใจพนักงาน. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ทบุ๊กส์, 2545.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด วัดราชโอรสาราม. กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2548.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). พุทธวิธีบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ. ปยุตฺโต). ธรรมานุชีวิตร. พิมพ์ครั้งที่ 82. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์สวย จำกัด 2550.

_____. ธรรมานุชีวิตร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2550.

พุทธทาสภิกขุ. คู่มือมนุษย์(ฉบับคำสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, 2543.

_____. บริหารธุรกิจแบบพุทธ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.

วราภรณ์ บุตรนำชัย. หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร. (วารสารออนไลน์). ปีที่ 1 ฉบับที่ 2
ประจำเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2559.

ศิริพงษ์ เสงี่ยมาน. หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: บุ๊ค
พอ, 2553.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: ซีรฟิล์มและไซเท็กซ์, 2542.

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์वासโน). สังคหวัตถุ4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
2528.

สุจิตรา รณสีน. ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิก จำกัด, 2538.

สุทธิพงศ์ ปานเพ็ชร. “การประยุกต์หลักพุทธธรรมกับวิถีชีวิตชุมชน”. รายงานการวิจัยอิสระ. มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิต, 2550.

เอนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อุดุลพัฒน์กิจ. จิตวิทยาบริการ. ม.ป.ป.

Schermerhorn. J.R. et al. Managing organization Behavior. USA: John Wiley and Sons, 2002.

**การศึกษาสถานภาพและแนวทางการพัฒนาระบบแผนที่ภาษีและ
ทะเบียนทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง**
A STUDY OF THE STATUS AND GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF TAX MAP AND
ASSETS REGISTRATION OF LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS OF
MID NORTH-EASTERN PROVINCIAL CLUSTER

อัญชลี การปลูก

Anchalee Kanpluk

วีระกุล ชายผา

Weerakul Chaypha

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและเสนอ แนวทางการพัฒนาระบบ แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารและปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้จากภาษีโดยแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จำนวน 268 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรายได้ แต่ข้อมูลยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ปัญหาที่พบคือด้านความพร้อมของทรัพยากรในการดำเนินการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานและด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินและการจัดเก็บ รายได้ไม่ได้รับความสะดวกในการประสานงานเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะของการศึกษานี้คือต้องการให้ผู้บริหารให้ความสนใจในการใช้แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน และบุคลากรต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเรื่องการจัดทำและการใช้แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การจัดเก็บรายได้, แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน, สภาพการใช้แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน

Abstract

The objectives of this research were to study the status and propose a guideline for the development of a tax map and assets registration system for income collection of local revenue collection in the Mid North- Eastern Provincial Cluster. The samples used in the study were 268 Tax revenue collection executives and practitioners of the local government agency in the Mid North - Eastern Provincial Cluster. Tools used in the study were questionnaires and interview. The results have shown local government organizations has the tax mapping and assets registration system as a tool for revenue collection, but the information is still incomplete. The problems encountered were the insufficiency of resources for the implementation of the tax mapping and assets registration system, which was not conducive to the operation, and the coordination between the agencies. The aim of this research is to suggest that the executives consider using the tax maps and asset registers as well as providing personnel's an ongoing training on the use of tax maps and assets registration in their operations.

Keywords: Income collection, Tax map and assets registration, The situation of tax map and assets registration.

1.บทนำ

ประเทศไทยมีแนวความคิดในการนำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ในการจัดเก็บรายได้ในปี พ.ศ. 2520 โดยกระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้เทศบาลทั่วประเทศจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรายได้ การติดตามเร่งรัดภาษี อันได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการค้าตามกฎหมายการสาธารณสุข แต่แนวทางในการจัดทำยังไม่แน่ชัดประกอบกับความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง เช่น ปัญหาทางด้านบุคลากร วิธีการ พื้นที่ งบประมาณ ตลอดจนความใส่ใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึง ส่งผลให้การดำเนินการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร แต่ก็ได้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง วิธีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจึงทำให้การจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินสามารถนำมาเป็นเครื่องมือที่เพิ่มประสิทธิผลทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

ระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินถูกพัฒนาโดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้สะดวกและง่ายขึ้นจึงนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้จัดเก็บข้อมูลทะเบียนทรัพย์สินซึ่งเหมาะกับข้อมูลที่มีจำนวนมาก สะดวกกับการปรับปรุงข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินการจัดเก็บภาษี ในปี พ.ศ. 2536 กองทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล (กสท.) ได้สนับสนุนงบประมาณ เป็นเงินจำนวน 200,000 บาท ในการจัดทำโปรแกรมสำเร็จรูปของแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ที่เรียกว่า LTAX โดยร่วมทดลองใช้ในเทศบาลเมืองลำปาง ต่อมา ได้เผยแพร่โปรแกรม ไปยังเทศบาลอื่น ๆ แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเป็นระบบสารสนเทศเชิงพื้นที่ที่รู้จักกันในนาม “ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์” ประกอบไปด้วยข้อมูล 2 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงบรรยาย (ทะเบียนทรัพย์สิน) และข้อมูลเชิงพื้นที่ (แผนที่ภาษี) โดยที่ข้อมูลทั้งสองจะมีความสัมพันธ์กันทำให้สามารถสืบค้นข้อมูลไปมา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นระบบสารสนเทศชนิดนี้จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำไปใช้ในการ ตรวจสอบข้อมูลทรัพย์สินที่อยู่ในข่ายชำระภาษี และยังมิได้ชำระซึ่งจะทำให้สามารถ ติดตามและจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้ตรวจสอบตำแหน่งที่ตั้งของทรัพย์สินที่ต้องการทราบซึ่งจะมีผลต่ออัตราภาษีที่จะนำมาใช้ในการประเมินภาษี ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุผลที่ส่วนกลางพยายามผลักดันให้ท้องถิ่นจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินขึ้นมา นอกจากนี้หน่วยงานที่จะดำเนินการจัดทำระบบดังกล่าวยังต้องพิจารณาถึงการนำระบบดังกล่าวมาใช้งานในการบริการรับชำระภาษี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่เพียงแต่ทำให้มีระบบเท่านั้น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปี พ.ศ. 2542 ได้มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการเงิน การคลัง การจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น ให้สามารถจัดการบริหารงบประมาณของตนเองได้อย่างอิสระ ยืนอยู่ได้ด้วยตัวเอง โดยเฉพาะในสภาวะที่ประเทศไทยประสบ ภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรง หรือการจัดเก็บภาษีไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งมีผลต่องบประมาณแผ่นดิน รัฐบาลจึงจำเป็นต้องลดรายจ่ายลงและยอมส่งผลกระทบต่อเงินอุดหนุนที่มีให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เสริมสร้างให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งในการดำเนินงานตามภารกิจและหน้าที่ที่รับผิดชอบ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการบริหารงบประมาณและเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพื่อให้การจัดเก็บรายได้เป็นไปอย่างทั่วถึง มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ปัจจุบันเป็นพื้นที่ที่กำลังขยายตัวและมีการพัฒนาในหลายภาคส่วน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การคมนาคม อีกทั้งยังเป็นพื้นที่สำคัญส่วนหนึ่งในการเป็นแนวพาดผ่านของเส้นทางระเบียง เศรษฐกิจแนวตะวันออก - ตะวันตก (East - West economic corridor: EWEC) หรือเส้นทางหมายเลข 9 (R9) เพราะฉะนั้นจึงมีโอกาที่บริบทของพื้นที่นี้จะเจริญเติบโตในภายภาคหน้า อีกทั้งจะส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บรายได้จากภาษีได้เพิ่มมากขึ้น แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการจัดเก็บรายได้ที่ดี มีประสิทธิภาพ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสะดวกต่อการจัดเก็บรายได้จากภาษี ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมองเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ ของการนำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินในการนำมาปรับใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ แม้ในปัจจุบันจะได้เริ่มใช้แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ในการตรวจสอบเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรให้ครบถ้วน แต่ก็ยังพบว่าม้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ให้ความสำคัญในการใช้แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินในการจัดเก็บรายได้ จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการนำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาพัฒนาการจัดเก็บรายได้จากภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสถานภาพและเสนอแนวทางการพัฒนาระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเสริมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารนายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล/ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองคลัง หัวหน้าฝ่ายพัฒนารายได้ หัวหน้าฝ่ายแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน จำนวน 3,590 คน จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนกลาง จำนวน 722 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการเจาะจง (Purposive sample) จำนวน 3,590 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) และใช้การกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณ ของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 ตัวอย่าง (Yamane, 1970, 580-581) การเลือกกลุ่มตัวอย่างมุ่งเน้นเลือกผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินที่มีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 1 ปี และมุ่งเน้นเลือก กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจในการกำกับดูแลผู้ปฏิบัติงานและสามารถตัดสินใจในการตอบข้อคำถามได้ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เป็นตัวอย่างเดียวกันกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Purposeful selection) จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายปิดและปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยจัดทำแบบสัมภาษณ์ภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามและแปลผลข้อมูล แบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพการใช้ระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของ Likert (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) มี 5 ระดับ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured interview protocol) เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและพัฒนาการใช้ระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant interview)

5. ผลการวิจัย

5.1. เพื่อศึกษาสถานะภาพของระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

1.1 ด้านความเข้าใจในเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการใช้ระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 (S.D. = 0.23) เมื่อเกิดข้อขัดข้องอันเกิดจากผู้เสียภาษีไม่ให้ ความร่วมมือในขั้นตอนการชำระภาษี เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถอธิบายวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ

การจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินได้ โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (S.D. = 0.76)

1.2 ด้านความพร้อมของทรัพยากรในการดำเนินการจัดทำระบบ แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 (S.D. = 0.12) สำหรับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้กับระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน มีความสอดคล้องและมีประสิทธิภาพในการนำไปจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภทตามความเป็นจริง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 (S.D. = 0.88)

1.3 ด้านความร่วมมือระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 (S.D. = 0.11) นโยบายและแนวทางปฏิบัติงานในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2550 มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 (S.D. = 0.88)

1.4 ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินและการจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 (S.D. = 0.15) สำหรับประเด็นที่หน่วยงานเล็งเห็นความสำคัญของการจัดเก็บรายได้โดยมีการติดตามและเร่งรัดไม่ให้มีภาษีค้างชำระ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 (S.D. = 0.98)

5.2. แนวทางในการพัฒนาระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

2.1 ด้านความพร้อมของทรัพยากรในการดำเนินการจัดทำระบบ แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน

(1) จำนวนบุคลากรในขั้นตอนของการนำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินไปใช้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่เพียงพอและทันต่วงที่ต่อการปฏิบัติงาน แนวทางการแก้ไขปัญหาคือควรมีการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ ให้มีความรู้ความสามารถให้มากที่สุด ฝึกอบรมบุคลากร เพิ่มบุคลากรในการปฏิบัติงานโดยตรง เพื่อทำหน้าที่แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินโดยตรงควรมีการเรียกประชุมและมอบหมายหน้าที่ให้มีผู้ดูแลอย่างชัดเจน

(2) หน่วยงานให้ความสำคัญในการจัดฝึกอบรมในระดับปานกลางหรือส่งบุคลากรที่ปฏิบัติงานในขั้นตอนของการใช้แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเข้าอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการแก้ไขปัญหาคือควรมีการฝึกอบรมบุคลากร จัดให้บุคลากรไปอบรมกับสถาบันที่จัดฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพและให้สามารถนำมาปฏิบัติให้ได้มากที่สุด กระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบศึกษาหาข้อมูลและแนวทางแก้ไขให้ได้มากที่สุด ให้มีการนำเสนอโครงการและแนวทางในการพัฒนาระบบงาน พัฒนาศักยภาพและ

สนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีความรู้ด้านแผนที่ภาษีช่วยให้คำแนะนำและพัฒนาระบบงานร่วมกัน ปรึกษาองค์กรที่ประสบความสำเร็จในด้านงานแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ต้องการให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินบ่อยขึ้นและอยากให้มีการจัดอบรมย่อยในส่วนอำเภอ เพื่อให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบมาแลกเปลี่ยนความรู้ให้กัน

(3) หน่วยงานขาดการวางแผนงบประมาณในการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินการวางแผนงบประมาณในการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินนั้น ต้องแสดงให้เห็นความสำคัญของระบบ แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการจัดเก็บรายได้ให้มากที่สุด แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินที่สมบูรณ์ทำให้จัดเก็บภาษีได้ถูกต้องครบถ้วน ลดความเสี่ยงที่อาจเกิดการผิดพลาดได้ง่าย มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น มีประโยชน์ในด้านข้อมูลที่ต้องดูแล ทำให้ทราบเขตการปกครอง ทำให้ทราบทรัพย์สินที่อยู่ในเขต ทำให้ทราบตำแหน่งที่ตั้งของทรัพย์สิน ทำให้ทราบทรัพย์สินที่ยังไม่ได้ชำระภาษี ทำให้บริการชำระภาษีเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นแนวทาง ระเบียบในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อจัดเก็บภาษีให้มีรายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(4) งบประมาณในดำเนินการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมีความเพียงพออยู่ในระดับปานกลางและค่อนข้างไม่เหมาะสมกับ สภาพการปฏิบัติงานจริง ผู้ปฏิบัติงานจึงได้รวบรวมปัญหาในทางปฏิบัติเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อหาแนวทางแก้ไข โดยให้มีการประชุมติดตามอยู่เสมอและให้จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานให้มากที่สุด ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนสูงสุดเท่าที่จะสามารถทำได้ รวมถึงตั้งข้อบัญญัติงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน

(5) หน่วยงานขาดการวางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้รัดกุม การวางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินนั้นควรเป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างคณะผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานจริง เพื่อให้ผู้บริหารจะได้เข้าใจระบบการทำงาน เพื่อที่จะได้รับทราบปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

(6) วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเพียงพอต่อการใช้งานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีฐานะทางการคลังที่มั่นคง มีการจัดเก็บภาษีในพื้นที่ได้มากพอสมควรและวินัยทางการคลังของหน่วยงานมีวินัยในระดับมาก มีความมั่นคงเพียงพอที่จะสามารถเลี้ยงองค์กรและขับเคลื่อนกิจกรรมขององค์กรได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้หน่วยงานสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้มีความเพียงพอต่อการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(7) หน่วยงานขาดการฝึกอบรมบุคลากรในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน โดยหน่วยงานควรให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงาน เพราะเป็นตัวขับเคลื่อนให้งานสามารถดำเนินไปได้ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร ควรมีการฝึกอบรมการใช้โปรแกรมแผนที่ภาษีขั้นพื้นฐานปรับปรุงระบบแผนที่ภาษีให้ใช้เอกสารการปฏิบัติงานน้อย วางระบบให้ง่ายต่อการดำเนินการ

(8) หน่วยงานขาดการสนับสนุนด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการใช้ระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพราะฉะนั้นผู้บริหารควรทำความเข้าใจและเปิดใจรับการก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อที่จะส่งเสริมให้หน่วยงานมีความทันสมัย ส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติต่อกัน

(9) หน่วยงานขาดการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแก่บุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินอย่างสม่ำเสมอ มีการเสนอให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้ถี่บ่อยขึ้น ควรมีการจัดอบรมย่อยตามรายจังหวัด เพราะต้องการให้เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ที่อาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมยาวนานเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดแก่การนำไปปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับทุกพื้นที่และใช้งานได้กับการจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภท

(10) หน่วยงานมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้กับระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ให้มีความสอดคล้องและมีประสิทธิภาพในการนำไปจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภทตามความเป็นจริง ทบทวนกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่มีคำสั่งในการบังคับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้กับระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินในการจัดเก็บรายได้จากภาษีให้มีความสอดคล้องทั่วประเทศ

2.2 ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินและการจัดเก็บรายได้

(1) หน่วยงานมีการประสานงานกับหน่วยงาน ภายนอกในการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ในการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินอยู่ในระดับปานกลาง หน่วยงานในส่วนกลางระดับกระทรวงและกรมควรมีการประสานงาน เรื่องการเชื่อมโยงข้อมูลหรือการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างท้องถิ่นและกรมที่ดิน อย่างเข้มข้นและจริงจังไม่เปิดช่องว่างให้มีการเรียกรับผลประโยชน์

(2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้ความร่วมมือหรือประสานงานกับหน่วยงานอยู่ในระดับปานกลางเสนอให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ประสานงานกับกรมที่

เกี่ยวข้อง กับงานที่ต้องจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รวดเร็วทันต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเมือง ทันต่อระบบเทคโนโลยีใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ควรให้กรมออกหนังสือสั่งการ เพื่อลดขั้นตอนระบบราชการลง หรืออาจมีการถ่ายโอนข้อมูลบางส่วนไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล โดยจัดทำเป็นในลักษณะหากมีการเพิ่มเติมข้อมูลเข้าไปในระบบก็จะสามารถทราบได้ทั้งเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกัน

(3) หน่วยงานขาดการนำกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมาชำระภาษี สำหรับแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของตนมีการนำกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมาชำระภาษี ในปัจจุบันมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายมากขึ้นอาจจะมีการจัดทำในรูปแบบของสื่อมัลติมีเดียชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการมาชำระภาษีพร้อมแสดงให้เห็นถึงโทษทางกฎหมาย ที่ชัดเจน หากมีการหลีกเลี่ยงภาษีและทำการประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ตผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ ที่มีผู้คนใช้งานเป็นจำนวนมากให้มีความถี่บ่อยมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ได้แสดงความเห็นว่า “ควรมีมาตรการกระตุ้นการชำระภาษีด้วยการปรับฐานภาษีให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ของสังคมในช่วงเวลา ณ ขณะนั้น เพื่อเป็นการให้ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีแบกรับภาระที่หนักเกินไป” ในการสร้างกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมาชำระภาษีนั่น สิ่งที่สำคัญคือผู้บริหารท้องถิ่น ต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถให้แนวทางคำแนะนำกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อการคิดต่อยอดได้ เป็นอย่างดี จะเป็นองค์ประกอบที่ทำให้กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้เป็นอย่างดี

6. อภิปรายผล

1. ด้านความเข้าใจในเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการใช้ระบบแผนที่ภาษี และทะเบียนทรัพย์สิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณาในรายข้อแล้ว มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวรรณ ขยัน (2553) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินของเทศบาลตำบลทางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า เมื่อเกิดข้อขัดข้องอันเกิดจากผู้เสียภาษีไม่ให้ความร่วมมือในขั้นตอนการชำระภาษี ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดสามารถอธิบายวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินได้

จากประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินแต่ละคนต่างมีการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานโดยการนำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้เป็น

เครื่องมือในการจัดเก็บรายได้เป็นอย่างดี เนื่องจากทุกคนมีความเข้าใจในเนื้อหาและ วัตถุประสงค์ของการใช้ระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินและสามารถ ดำเนินการตามแนวทางและหรือระเบียบที่กำหนดไว้ได้

2. ด้านความพร้อมของทรัพยากรในการดำเนินการจัดทำระบบแผนที่ภาษี และทะเบียนทรัพย์สิน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 เมื่อพิจารณาแล้ว ในส่วนของงบประมาณในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียน ทรัพย์สินมีความเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานจริงและวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมีความเพียงพอต่อการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ ชัยน (2553) ที่พบว่า ในการจัดตั้งงบประมาณในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินยังไม่มี ความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานจริง เพราะเมื่อมีการตั้งงบประมาณในการดำเนินการ เป็นเพียงการประมาณการ ค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ในเบื้องต้นเท่านั้น สำหรับความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ก็ยังไม่เพียงพอโดยเฉพาะอุปกรณ์ออกสำรวจภาคสนาม รวมทั้งระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้บันทึก ข้อมูลไม่เพียงพอกับการใช้งานจริงและในประเด็นของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้กับระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน มีความสอดคล้องและมีประสิทธิภาพในการนำไปจัดเก็บภาษีทั้ง 3 ประเภทตามความเป็นจริง ประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิมล เครือวงศ์ (2557) ศึกษาเรื่อง ระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน การดำเนินงานเชิงรุกที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ เทศบาลตำบล อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า เทศบาลมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานด้านการจัดเก็บรายได้และเทศบาลมีการ อำนวยความสะดวกและดำเนินงานด้านสารสนเทศอย่างเป็นระบบให้กับผู้มาใช้บริการ นอกจากนี้ในประเด็นด้าน ความพร้อมของทรัพยากรของการดำเนินการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สิ่ง ที่ทำให้การขับเคลื่อนการใช้งานระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้เกิดประสิทธิผลในเบื้องต้นนั้น ต้องมี องค์ประกอบด้านวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ หน่วยงานควรจัดหาทั้งบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ให้เกิดความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานเพื่อที่การปฏิบัติงานนั้นจะนำไปสู่ประสิทธิภาพได้ใน ภายภาคหน้า

3. ด้านความร่วมมือระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 เมื่อพิจารณาในรายชื่อนโยบายและแนวทางปฏิบัติงานในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียน ทรัพย์สินตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2550 มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่าน มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ ชัยน (2553) ที่พบว่า มีผู้ให้ความเห็นว่านโยบายและแนวทาง

ปฏิบัติงานในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยแผนที่ภาษี และทะเบียนทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2550 มีผลกระทบต่อการดำเนินงานประจำของตนเอง เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดทำระบบแผนที่และทะเบียนทรัพย์สินของเทศบาลหางดง ส่วนใหญ่เป็นพนักงาน ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งจากเจ้าหน้าที่ส่วนงานต่าง ๆ ของเทศบาล ซึ่งแต่ละคนจะมีงานรับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่แล้ว การปฏิบัติงานตามนโยบายและแนวทางการ ปฏิบัติงานในการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินอาจส่งผลให้งานประจำตามหน้าที่ที่มีความล่าช้าออกไป

อีกทั้งในรายชื่อการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ทำให้ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของภาษีทั้ง 3 ประเภทเพิ่มขึ้นและสามารถจัดเก็บ ได้ถูกต้องตามความเป็นจริงและเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี เมื่อพิจารณาแล้วก็ยังคงมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิมล เครือวงศ์ (2557) ผลการศึกษาพบว่า ระบบแผนที่ ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินอำนวยความสะดวกให้การจัดเก็บภาษีได้ครบถ้วนและทั่วถึง

สำหรับประเด็นด้านความร่วมมือระหว่างผู้กำหนดนโยบาย และผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้กำหนดนโยบายจากส่วนกลางต้องมีการทบทวนบริบทในการนำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้เพื่อจัดเก็บรายได้ในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากสภาพของพื้นที่สังคมและ สภาพเศรษฐกิจแต่ละแห่งส่งผลให้การจัดเก็บรายได้ที่แตกต่างกันออกไป ควรออกกฎหมายหรือระเบียบสั่งการให้สามารถบังคับใช้ได้จริงกับทุกพื้นที่และกับบุคลากรทุกคนให้ครอบคลุม ไม่ให้เกิดการเหลื่อมล้ำในการปฏิบัติงานได้

4. ด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำระบบ แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินและการจัดเก็บรายได้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 พิจารณาแล้ว ในรายชื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินของท่านได้ให้ความร่วมมือหรือประสานงานกับหน่วยงานของท่าน มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ ชัยน (2553) ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในระดับผู้บริหาร โดยการขอความอนุเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการเป็นลายลักษณ์อักษร และเมื่อพิจารณาในรายชื่อต่อมา หน่วยงานของท่านเล็งเห็นความสำคัญของการจัดเก็บรายได้ โดยมีการติดตามและเร่งรัดไม่ให้มีภาษีค้างชำระ และในรายชื่อหน่วยงานของท่านมีการนำ กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมาชำระภาษี มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิมล เครือวงศ์ (2557) ซึ่งพบว่า เทศบาลนำกลยุทธ์มาดำเนินการเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ชำระภาษี เทศบาลเล็งเห็นความสำคัญของการจัดเก็บรายได้โดยมีการติดตามและเร่งรัดไม่ให้มีภาษีค้างชำระ

สำหรับประเด็นนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรลดขั้นตอนการประสานงานทางราชการให้มีความสะดวก รวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและสภาพเศรษฐกิจในช่วงเวลานั้น ๆ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่ได้นำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงระบบแผนที่ภาษีและ ทะเบียนทรัพย์สินเพื่อใช้ในการจัดเก็บรายได้ให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งกับผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษีและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และยังสามารถลดข้อโต้แย้งในการเกิดปัญหาจากการเลี่ยงการชำระภาษีได้อีกด้วย

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งควรเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหนังสือสั่งการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เนื่องจากการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินสามารถเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดเก็บรายได้จากภาษีทั้ง 3 ประเภท ให้เป็นไปอย่างมีระบบและเป็นธรรมแก่ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีได้จริงและเกิดประโยชน์มากพอสมควร

1.2 พัฒนาคู่มือให้สามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ พร้อมทั้งจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงวิธีในการปฏิบัติงานจากระบบเดิม เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลตลอดจนพัฒนาระบบการให้บริการในการจัดเก็บภาษีให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น

1.3 ควรปรับปรุงระบบให้ทันสมัยและง่ายต่อการดำเนินการ เพราะการที่จะนำข้อมูลในแผนที่ภาษีไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพนั้นข้อมูลจะต้องเป็น ปัจจุบันอยู่เสมอและมีทีมจัดทำและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

1.4 ความพร้อมของทรัพยากรในการดำเนินการจัดทำแผนที่ ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเป็นหัวใจสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดหาให้มีพอเพียงและเหมาะสม เพราะจะทำให้การนำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินไปใช้เกิดประสิทธิผลและตามมาซึ่งประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านความพร้อมของทรัพยากรในการ ดำเนินการจัดทำระบบแผนที่ ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินที่ส่งผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินได้หรือมีการจัดทำล่าช้ากว่ากำหนด

2.2 ควรศึกษาสภาพการใช้งานระบบแผนที่ภาษีและทะเบียน ทรัพย์สินในการจัดเก็บรายได้จากภาษีโดยเปรียบเทียบระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเดียวกัน เพื่อพัฒนาให้การจัดเก็บรายได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 ควรศึกษาการประเมินผลการใช้แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินในการจัดเก็บรายได้จากภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเดียวกัน

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2552). คู่มือการจัดทำแผนที่ภาษี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสาารักชาดินแดนกองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น.
- จารุวรรณ ขยัน. (2553). การพัฒนาระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน ของเทศบาลตำบลหางดง จังหวัดเชียงใหม่.การค้นคว้าแบบอิสระรัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิตประพัฒน์ สายโสภณ. (2554). การกระจายอำนาจการคลังในประเทศอินเดีย: บทเรียนสำหรับการกระจายอำนาจการคลังในประเทศไทย. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 51(4), 131 - 152.
- นิมล เครือวงศ์. (2557). ระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน การดำเนินงานเชิงรุกที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้เทศบาลตำบล อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2516). ทฤษฎีการภาษีอากร. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (4 มีนาคม 2560). ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นจาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?titl>.
- สุธี สุทธิสมบุรณ์ และสมาน รังสิโยภุชฎ. (2536). การบริหารราชการ. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สุภาพรณ ศรีทองอ่อน. (2553). ปัญหาและอุปสรรคในการนำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลในเขต จังหวัดปทุมธานี. รายงานการศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัย ขอนแก่น.

Yamane, T. (1970). *Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายสาธารณะบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: ศึกษากรณีตำบลแพ่ง

อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

PEOPLE'S SATISFACTION WITH THE PUBLIC POLICY OF THE STATE WELFARE CARD :

A CASE STUDY OF PHAENG SUB-DISTRICKOSUM PHISAI DISTRIC MAHA SARAKHAM

PROVINCE

นายศักดิ์ดา ไสสะอาด

นางธนภรณ์ ลินธพงศ์

หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบาย สาธารณะบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กรณีศึกษาตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของ ประชาชนต่อนโยบายสาธารณะบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นการวิจัยเชิงปริมาณจำแนกตามเพศสถานภาพ การศึกษา อายุและรายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อปีกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนจำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน t-test, One-Way ANOVA

Abstract

This research the objectives are to, 1) to study the level of people's satisfaction with public policy, the state welfare card, a case study of Phaeng Sub-districtKosum Phisai District Maha

Sarakham Province 2) to compare the people's satisfaction with the public policy, the state welfare card classified by gender, education status, age and income Personal average per year the sample consisted of 385 people. The instrument used in the research was an estimation scale. There was a confidence factor of .95. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. Inferential Statistics t-test, One-Way anova

1. บทนำ

ในปัจจุบันนโยบายสาธารณะถือเป็นเครื่องมือสำคัญของภาครัฐที่ใช้ในการบริหารประเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยรัฐจำเป็นต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมบริบทต่าง ๆ ในสังคม ขณะนั้นว่ามีปัญหาหรือความต้องการสาธารณะอย่างไรแล้วนำปัญหาหรือความต้องการดังกล่าวมาตัดสินใจ และกำหนดเป็นแนวทางกว้างๆ รัฐจึงจะบรรลุภารกิจดังกล่าวได้ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้คือ นโยบาย สาธารณะดังคำนิยามของนโยบายสาธารณะที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามที่คล้ายคลึงกันว่าเป็นการกระทำของรัฐบาลที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวทาง เพื่อขึ้นให้มีกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เกิดขึ้น ให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ได้ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ภายใต้แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) iva รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับซึ่งในปัจจุบันมีหลายช่องทางที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ อาทิเช่น การจัดทำเวทีประชาคม เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีบทบาทในการเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชน

ในปัจจุบันยังมีคนไทยอีกเป็นจำนวนมากที่ยังมีฐานะยากจน และด้อยโอกาสที่รัฐบาลจำเป็นต้องเข้ามาให้ความช่วยเหลือประเทศไทย มีประชากรประมาณ 67 ล้านคน เมื่อพิจารณาภาพรวมกลุ่ม ประชากรที่มีรายได้ล่าสุด มีรายได้เฉลี่ยเพียง 4,074 บาทต่อคน/เดือน ซึ่งเป็นรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของไทยที่กำหนดให้มีอัตราอยู่อย่างน้อยวันละ 300 บาท ในทุกจังหวัด ซึ่งใน 67 ล้านคนนี้มีคนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นยากจนอยู่ถึง 11.4 ล้านคน และยังไม่นับรวม บรรดาผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ ที่อยู่ปริมเส้นยากจนอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ยากที่รัฐบาลจะเข้าไปช่วยเหลือได้ง่าย มีทั้งคนชราภาพและอีกจำนวนหนึ่งเป็นคนพิการ ซึ่งคนเหล่านี้ไม่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ด้วยเหตุเหล่านี้จึงทำให้เกิดสวัสดิการแห่งรัฐภายใต้นโยบายของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: ศึกษากรณีตำบลแพ่ง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาหลักสัจพจน์ที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหาร นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: ศึกษากรณีตำบลแพ่ง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสัจพจน์เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: ศึกษากรณีตำบลแพ่ง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม

3.ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตทางด้านเนื้อหา งานวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: ศึกษากรณีตำบลแพ่ง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีหลักธรรมาภิบาลสากลและหลักสัจพจน์โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาคุณลักษณะผู้นำตามหลักธรรมาภิบาลสากล 6 ประการ โดยอาศัยหลักพุทธธรรมทางศาสนา ตามหลักสัจพจน์ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ทาน หมายถึง การให้ (2) ปิยวาจา หมายถึง พูดจาอย่างสุภาพ ไพเราะน่าฟัง (3) อตถจริยา หมายถึง การทำประโยชน์ ขนขวายช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ (4) สมานัตตา หมายถึง การให้ความเสมอภาคปฏิบัติต่อคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน ประกอบกับหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ (1) หลัก นิติธรรม (2) หลักคุณธรรม (3) หลักความโปร่งใส (4) หลักการมีส่วนร่วม (5) หลักความรับผิดชอบ (6) หลักความคุ้มค่า 1.4.2

ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรต้น (Independent Variables)

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ
- 2) หลักสัจพจน์ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทาน (2) ปิยวาจา (3) อตถจริยา (4) สมานัตตา

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: ศึกษากรณีตำบลแพ่ง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม ตามหลัก ธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม (2) หลักคุณธรรม (3) หลักความโปร่งใส (4) หลักการมีส่วนร่วม (5) หลักความรับผิดชอบ (6) หลักความคุ้มค่า

4. ขอบเขตด้านประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) ขอบเขตด้านประชากร ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 9,165 คน

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญระดับผู้ปฏิบัติงาน โดย ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยกำหนดวิธีการแบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน โดยแบ่งเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพระสงฆ์/นักวิชาการด้านศาสนา จำนวน 2 รูป ๒) กลุ่ม ผู้อำนวยการระดับสูง จำนวน 2 คน 3) ผู้อำนวยการระดับกลาง จำนวน 2 คน 4) นักวิชาการด้านรัฐ ประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 รูป/คน 5) ผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติการ จำนวน 2 คน 6) ผู้ได้รับสิทธิ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 2 คน รวมจำนวน 12 รูป/คน

5. บทสรุป

ความพึงพอใจในการบริการ เป็นสภาวะการแสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกของบุคคล อันเป็นผลจากการประเมินคุณภาพของการบริการจากการรับรู้สิ่งที่ได้รับจากการบริการ ไม่ว่าจะเป็นการรับบริการหรือการให้บริการ ในระดับที่ตรงกับการรับรู้สิ่งที่คาดหวังเกี่ยวกับการบริการนั้น ลักษณะของความพึงพอใจในการบริการ เป็นพฤติกรรมแสดงออกในทางบวกทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกของทัศนคติ ซึ่งไม่จำเป็นต้องแสดงหรืออธิบายเชิงเหตุผลเสมอไปได้ ดังนั้น ความพึงพอใจจึงเป็นเพียงปฏิกิริยาด้าน ความรู้สึก (Reactionary Feeling) ต่อสิ่งเร้าหรือกระตุ้น (Stimulant) ที่แสดงผลออกมา (Yield) ในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้าย (Final Outcome) ของกระบวนการประเมิน (Evaluative Result) พฤติกรรมหรือการแสดงออกใด ๆ ของมนุษย์ จะไม่เกิดขึ้นอย่างเลื่อนลอยโดยไม่มีสาเหตุและสิ่งที่เป็นสาเหตุของการแสดงออกของพฤติกรรมก็คือ ความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองนั่นเอง

6. องค์ความรู้ที่ได้รับ

1. ได้รับทราบข้อมูลพื้นฐานความต้องการและความพึงพอใจของประชาชน กรณีศึกษาของตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม นโยบายสาธารณะบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของนโยบายของรัฐบาล ซึ่งผลเป็นที่พึงพอใจของประชาชน และได้สะท้อนกลับถึงนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ให้อยู่ดีกินดีพร้อมทั้งให้ภาครัฐได้กำหนดเป็นนโยบายสาธารณะและเป็นแผนแม่บทต่อไป

2. ในการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าประชาชนทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศ สถานภาพ อายุการศึกษา อาชีพ และรายได้มีความคิดเห็นต่อเรื่องนโยบายสาธารณะบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เหมือนกันหรือว่าไปทำนองเดียวกันกล่าวคือ ยังต้องการให้รัฐบาลดำเนินนโยบายสาธารณะในรูปแบบนี้ต่อไป ประชาชนพร้อมส่งเสริมและให้การสนับสนุนเห็นด้วยกับนโยบายสาธารณะนี้เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีความอยู่ดีกินดี และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมต่อไป

7. เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกาแพงดา. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้มีรายได้น้อยในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ 2560 กรณีศึกษา ผู้ที่มาลงทะเบียนในธนาคารกรุงไทย สาขาลองสามวา. (สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไทยคู่ฟ้า. (2561). มาตรการสวัสดิการแห่งรัฐนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาความยากจน. วารสารไทยคู่ฟ้า สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 1-42.
- ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2546). นโยบายสาธารณะ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. รุ่งทิพย์ บุตรดี. (2556). ความพึงพอใจของประชาชนต่อบริการงานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบล กะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง. (ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต). ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. สุวรรณีย์แย้มพราย และปรีชญานันท์พ็อน. (2562).
- การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: กรณี ศึกษาเขตลาดกระบัง. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 8(1), 136-145.
- อิงทิศา วงศ์จินดา และจิตพนธ์ชุมเกตุ. (2560). การศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลสะพลี อำเภอบะพือ จังหวัดชุมพร. (สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต). เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis, Third edition. New York: Harper and Row Publication.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วน ตำบลสระคู อำเภอสว่างภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด

PEOPLE'S PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT: A STUDY OF SA KHU SUB-DISTRICT

ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, SUWANNAPHUM DISTRICT, ROI ET PROVINCE

นางสาวจันทิมา มูลสุข

หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหาร ส่วนตำบล สระคู อำเภอสว่างภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 1) เพื่อศึกษาระดับ การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ต่างกัน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและ เชิงปริมาณร่วมกัน การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 21 หมู่บ้าน และมีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 9,610 คน และใช้วิธีการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์สถิติพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระคูอำเภอสว่างภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ย อยู่ในอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมรับ ผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระคูอำเภอ สุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุและรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

Abstract

Research on People's Participation in Local Development: A Case Study of Administrative Organizations Sa Khu Subdistrict Suvarnabhumi Roi Et Province The objectives of this research were 1) to study the level of people's participation in local development: a case study of the Saku Subdistrict Administrative Organization. Suvarnabhumi Roi Et Province 2) To compare people's participation in local development: a case study of Saku Subdistrict Administrative Organization Suvarnabhumi Roi Et Province with different gender, age, education level, income, occupation and position in the community by using qualitative and quantitative research methods together. Quantitative research Population is people aged 18 years and over. There are a total of 21 villages and a total population of 9,610 people. and use a qualitative data analysis method with content analysis. The quantitative part was analyzed by descriptive statistics, percentage, mean and standard deviation.

The research results

1) People's participation in the local development of Sa Khu Subdistrict Administrative Organization Suvarnabhumi Roi Et Province Overall, it is moderate. when considering each aspect, the aspect with the highest average ranking was participation in decision making, followed by benefit participation. Participation in operations and participation in the respective evaluation

2) People's participation in the local development of Sa Khu Subdistrict Administrative Organization Suvarnabhumi Roi Et Province with different genders and occupations Participation in local development is no different. As for people with different ages and monthly incomes Participate in different local developments statistically significant at 0.01 level

1. บทนำ

การจัดตั้งองค์การบริหารการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการจัดตั้งมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2494 ในสมัย ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในสมัยนั้น ได้ประกาศจัดตั้งสภาตำบลขึ้นในประเทศไทย ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2559 ลงวันที่ 6 มีนาคม 2499 และในขณะเดียวกันรัฐบาลก็ได้ตราพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2499 ขึ้น เพื่อจัดตั้งตำบลที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ขึ้นให้เป็น “องค์การบริหารส่วนตำบล” และเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งนับว่าเป็นการจัดตั้งองค์กรระดับตำบลเพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้การปกครองตนเอง และฝึกปฏิบัติประชาธิปไตยทั่วประเทศขึ้นเป็นครั้งแรก และต่อมาในปี พ.ศ. 2515 องค์การบริหารส่วนตำบลได้ถูกยกเลิกไปโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 เพราะความไม่พร้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านรายได้และบุคลากร

ในปี พ.ศ. 2537 ได้มีการจัดตั้งสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลทั่วประเทศ โดยให้มีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ขึ้นอีกครั้ง เป็นผลให้มีการยกเลิกสภาตำบลที่มีอยู่เดิมทั้งสิ้น และเกิดมีสภาตำบลขึ้นใหม่ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและในปัจจุบันนี้สภาตำบลได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหมดทุกแห่งแล้ว ในการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ราษฎรในชนบทห่างไกลได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง และมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการ ส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้ หน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม หน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องกระทำให้มี ๔ ประการ และหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจพิจารณากระทำได้ มี 13 ประการ

การก่อให้เกิดองค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นเสมือนภาพสะท้อนของการกระจายอำนาจการ ปกครองจากรัฐบาลกลางลงไปให้รัฐบาลระดับท้องถิ่นมีความอิสระในการบริหาร และสอดคล้องกับกระแสเรียกร้องในการที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิเลือกรูปแบบในการปกครองที่เหมาะสมกับงาน มีงบประมาณและบุคลากรที่มีศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่นของตน จึงนับได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ สอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 87 รัฐต้อง ดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกร

มีส่วนร่วมของประชาชน โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาในพื้นที่

นอกจากอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องทำตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 แล้วนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีภารกิจในการให้บริการประชาชน เป็นกลไกสำคัญในการนำบริการของรัฐไปสู่ประชาชน ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างมาก และต้องพยายามดำเนินการทุกวิถีทางที่จะทำให้การทำงานของข้าราชการ การบริหารงานของส่วนราชการ เป็นการบริหารงานที่สามารถเพิ่มพูนประสิทธิภาพ เพิ่มพูนคุณภาพ และตอบสนองตามความต้องการของประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะในเรื่องของการให้บริการนั้น ประชาชนทุกวันนี้มีความคาดหวังต้องการที่จะได้รับบริการที่ดี มีคุณภาพ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องการได้รับความสะดวกรวดเร็วจากทางราชการ ถ้าบริการดี แต่ข้าก็ไม่มีประโยชน์ เวลาทุกนาทีมีค่าสำหรับประชาชน หากราชการสามารถปรับเปลี่ยนในเรื่องระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ก็จะทำให้ประชาชนเกิดทัศนคติ เกิดความมั่นใจมากขึ้น ที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งก็คือ ในเรื่องของความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการที่จะรับบริการเป็นสิ่งที่ประชาชนมีความคาดหวังสูงมากกับระบบราชการไม่ใช่จะให้บริการดีเฉพาะกับประชาชนที่มีเงิน มีอำนาจ หรือมีปัจจัยที่จะทำให้ตนได้ประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีเพศต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีอายุต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่แตกต่างกัน
3. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีระดับการศึกษา มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่แตกต่างกัน
4. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีอาชีพต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลสระคูอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 9,610 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลสระคูอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งผู้วิจัยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโรยามาเน (Yamane Taro, 1973: 108) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มี ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) ด้าน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและ ข้อเสนอแนะการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด

5. การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีแนวคิด หลักการจากหนังสือ ตำรา เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม แล้วรวบรวมแนวความคิด หลักการ นโยบายและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไขทาง เนื้อหา ภาษา และสำนวนที่ใช้ในแบบสอบถาม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 คน นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 ขึ้นไป ได้ค่าเท่ากับ 0.67-1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 นำแบบสอบถาม ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์สถิติ ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนับความถี่ และหาค่าร้อยละ สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มโดยใช้ t-test for Independent Samples กลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance)

7. สรุปผลการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสูงสุด ได้แก่ อบต. ได้เชิญชวนท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา/ความต้องการ/ความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน รองลงมาคือ ท่านเคยได้เข้าร่วมจัดทำประชาคมกับ อบต. เกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ท่านเคยร่วมเสนอแนวความคิดหรือแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมและร่วมวางแผนพัฒนากับอบต. ท่านเคย ได้ร่วมในการทำประชาพิจารณ์วางแผนพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ และการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการดำเนินงานของอบต. มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับต่ำสุด ตามลำดับ

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของอบต. รองลงมาคือ ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมที่อบต. จัดทำขึ้นการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม/โครงการของอบต. การมีส่วนร่วมในการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม/โครงการของอบต. และท่านได้เข้าร่วมหรือปรับปรุงหรือเป็นกรรมการร่วมในการบริหารงานโครงการต่าง ๆ ของอบต. มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับต่ำสุด ตามลำดับ

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสูงสุด ได้แก่ ท่านได้รับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ในด้านระบบสาธารณูปโภคเช่นระบบระบายน้ำระบบประปาหมู่บ้านการดำเนินงานเป็นต้นรองลงมาคือ ท่านได้รับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนาหมู่บ้านในด้านการศึกษาศาสนากีฬาและเยาวชนความยากจนเช่นสนับสนุนด้านผู้ยากไร้ผู้ด้อยโอกาสและผู้ติดเชื้อเป็นต้นการได้เข้าร่วมในการรับการฝึกอบรมและเพิ่มพูนความรู้และอบต. ได้ให้การอุดหนุน/จ่ายค่าตอบแทน/มอบของรางวัลให้แก่ท่านที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการกับอบต. มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับต่ำสุด ตามลำดับ

8. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุงและเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

โกวิท วัฒนงาม. (2550). มิติใหม่การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

ธีระยุทธ สดุดะ. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดัก อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสุโขทัยภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

นิติพงษ์ พงศ์วิทย์. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสุโขทัย.

บุญศรี ยี่หวะ. (2550). ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์. สงขลา : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.

วุฒิสาร ตันไชย. (2555). การสร้างความปรองดองแห่งชาติ. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 : (5-28).

เศรษฐไชย หทัยวรรณ. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผึ้ง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบทมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

สุเทพ อินทร. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่จาง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผลกระทบการดื่มสุราที่มีต่อสังคมไทย

THE EFFECT OF ALCOHOL DRINKING TOWARD THAI SOCIETY

พระมนตรี ตนต์ิปาโล (เหล็กศรี)

Phra Montri Tuntipalo(Leksri)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Roi Et Buddhist College

E-mail: wunmont101@gmail.com

บทคัดย่อ

สภาพและผลกระทบการดื่มสุราในสังคมไทย ก่อให้เกิดปัญหาทุกข้อที่เกี่ยวข้องกันไปหมดแทบทุกเรื่องทั้ง ความฟุ้งเฟ้อความยากจน ครอบครัวแตกแยก และมีปัญหาก่อให้เกิดอาชญากรรมต่าง ๆ อุบัติเหตุ โรคภัยสารพัด รุมเร้า การสูญเสียทรัพยากรบุคคลและสูญเสียทางเศรษฐกิจของสังคมไทยโดยรวม ผลกระทบของการ ดื่มสุราต่อ สังคมไทยซึ่งทำให้เกิดความเชื่อผิดคิดว่าการดื่มสุราเป็นวัฒนธรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น ส่วนหนึ่งของ วิถีชีวิตเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่แทรกซึมอยู่ในทัศนคติจนทำให้ผู้คนในสังคมมองว่าการดื่มเป็นเรื่อง ปกติ แม้แต่งงาน บุญก็ยังไม่วั้นการดื่มด้วยเช่นกัน การดื่มสุราทำให้ผู้ดื่มขาดสติขาดความยับยั้งชั่งใจ และมี การกระทำความ รุนแรงอันเป็นปัญหาของสังคม

คำสำคัญ : ผลกระทบ, การดื่มสุรา, สังคมไทย

Abstract

The states and effects of alcohol drinking in Thai society causing chain problems that are almost all connected both extravagance, poverty, family split and have problems causing various crimes, accidents, diseases, beset Loss of human resources and overall economic loss of Thai society. The impact of alcohol drinking on Thai society that it leads to the misconception that drinking is a culture. Drinking alcohol as part of a lifestyle is a tradition that permeates the attitude

that makes people in society see drinking as normal. Even though the merit-making also does not drink. Drinking alcohol.

Keywords: Effect; Alcohol Drinking; Thai Society

1. บทนำ

สุรา หมายถึงเครื่องดื่มที่มีเอทิล แอลกอฮอล์ (ETHYL ALCOHOL) ผสมอยู่ในปริมาณไม่เกิน 60% ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนสามารถใช้ดื่มได้ (เป็นเกณฑ์กำหนดของสากลทั่วไป แต่ของคนไทยครอบคลุมถึง ปริมาณไม่เกิน 80%) เอทิล แอลกอฮอล์ เป็นสารที่เสพติดได้ในพระวินัยปิฎก มหาวีรังก์ตอนว่าด้วยเรื่องสุรา ระบุว่า คำว่าสุรา คือสุราที่ทำจากแป้ง สุราที่ทำจากขนม สุราที่ทำจากข้าวสุก สุราหมักแป้งเชื้อสุรา สุราที่ผสม เครื่องปรุงหลายชนิด ส่วนเมรัย ได้แก่ น้ำหมักดองผลไม้ น้ำหมักดองน้ำผึ้ง น้ำหมักดองน้ำอ้อย น้ำหมักดองที่ ผสมเครื่องปรุงหลายชนิด หมายความว่าสุราก็คือเหล้าหรือน้ำเมาที่กลั่นแล้ว ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ระบุว่า “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายถึง สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ไม่รวมถึงยารัตนออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ส่วน “ผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า บุคคลที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ โดยการดื่มนั้นมีลักษณะที่ต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นและเมื่อหยุดดื่มจะมีอาการแสดงของการขาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร่างกายจากการดื่มสุราเป็นเหตุให้มีการประกาศในพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย แม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหลายหน่วยงานจะพยายามรณรงค์เกี่ยวกับการลดละเลิกอบายมุข โดยเฉพาะการดื่มสุรา ไม่ว่าจะเป็นส่วนของการทรวงสาธารณสุขกระทรวงวัฒนธรรมหรือแม้แต่ภาคเอกชนเช่นมูลนิธิเมาไม่ขับ เป็นต้น พยายามที่จะกระตุ้นให้คนไทย ลด ละ เลิก สิ่งเสพติด อันจะก่อให้เกิดผลเสียทั้งแก่ตนเองและส่วนรวมแต่ผลที่ตามมาที่ยังไม่ ค่อยจะประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากกรณีการกระตุ้นให้งดดื่มสุราในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เทศกาลสงกรานต์หรือเทศกาลปีใหม่สุดท้ายก็ยังถือว่าไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร แม้คนทั่วไปจะรู้ว่าสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุดถึงขั้นเสียชีวิตและมีผู้บาดเจ็บคือผลสะท้อนจากการดื่มสุราแล้วขับรถ ดังผลสำรวจในช่วงเทศกาลสงกรานต์ปี 2550 ตลอดระยะ 7 วันอันตราย จะ

เห็นได้ว่าอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นอันดับที่ 1 ก็คือการเมาสุราร้อยละ 39.56 พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงโทษของการดื่มสุราไว้ในสัพพลหุสสูตรว่า “ภิกษุทั้งหลาย การดื่มสุราและเมรัยที่บุคคลเสพเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมอำนวยผลให้ไปเกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน อำนวยผล ให้ไปเกิดในเปรตวิสัย วิบากแห่งการดื่มสุราและเมรัยอย่างเบาที่สุด ย่อมอำนวยผลให้เป็นผู้วิกลจริตแก่ผู้เกิด เป็นมนุษย์” พุทธประสงค์ดังกล่าวนี้ ต้องการชี้ให้เห็นถึงผลกระทบ หรือผลสะท้อนที่จะได้รับในภพหน้า ซึ่งมีผลร้ายแรงตั้งแต่การต้องเข้าไปสู่นรก แม้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ก็ยังคงกลายเป็นคนบ้าไร้สติ นั่นคือผลกระทบที่บุคคลผู้ดื่มสุราจะต้องประสบตามหลักในทางพระพุทธศาสนาอันเป็นผลกระทบข้ามชาติ และผลที่บุคคลจะต้องประสบตามหลักการในทางพระพุทธศาสนาอันเป็นผลที่ประจักษ์อยู่อย่างแจ่มแจ้งทุกแห่งหน ซึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่าเป็นทางแห่งความเสื่อมทราม มีผลเป็นที่เกิดขึ้นทันตาตั้งที่ตรัสไว้ในสังคาลสูตร ทิฆนิกายปาฏิกวรรค คือ (1) เสียทรัพย์ทันตาเห็น (2) ก่อการทะเลาะวิวาท (3) เป็นบ่อเกิดแห่งโรคภัยต่าง ๆ (4) เป็นเหตุเสียชื่อเสียง (5) เป็นเหตุให้ไม่รู้จักอาย (6) เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา นั้นเป็นผลของการดื่มสุราที่ทำให้คนที่ขบถดื่มเป็นนิจจะต้องได้รับผลกระทบดังกล่าว ซึ่งหากมองดูถึงเหตุผลที่ทำให้บุคคลในสังคมไทยดื่มน้ำเมา แม้จะดูเหมือนเป็นพฤติกรรมสังคม เช่น การอยากมีเพื่อน การอยากแสดงศักยภาพมนุษย์ในสังคมมีชีวิตที่วุ่นวายยุ่งเหยิง ใช้ชีวิตกระเสือกกระสน ดันรน เพื่อแสวงหาวัตถุปัจจัยมาสนองความปรารถนาทางใจโดยไม่มีขอบเขตสิ้นสุด ไม่รู้จักพอ บ้างก็ต้องการที่จะหลีกเลี่ยงออกจากปัญหาดังกล่าว เมื่อหาทางแก้ไขไม่ได้ก็หวังพึ่งสุราเพื่อดับความทุกข์นั้น อันที่จริงถ้าคนเราเข้าใจได้ว่า ชีวิตนั้นก็คือสิ่งที่มีปัญหาหรือมีความทุกข์หรือมีสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาอยู่ในตัวของเรา หากหยุดคิดสักนิดว่าคนเราเกิดมาเพื่อต่อสู้กับปัญหา จิตใจอย่าไปวุ่นวาย คนเราก็ของตนเองต่อสังคมก็ตามแต่ ความเป็นจริงก็คือบุคคลส่วนใหญ่ที่ปัญหานั้นล้วนมีปัญหากับชีวิตของตนเองจะมองเห็นหนทางรอดจากภัยดังกล่าวได้ วิฤตการณ์โลกปัจจุบันเกิดจากการพัฒนาอย่างไม่สมดุล การพัฒนายังคงเน้นถึงแหล่งความรู้ด้านจิตวิญญาณที่ยิ่งใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อฟื้นฟูระบบการพัฒนาให้เกิดความสมดุลเพื่อเยียวยาวิฤตการณ์ของโลกได้ประเทศไทยเองแม้จะประสบกับภาวะวิฤตหลายครั้งเราก็ยังมีขุมความรู้ทางจิตวิญญาณตามหลักพระพุทธศาสนาที่มีศักยภาพและจะนำมาใช้ได้ ซึ่งถ้าหากได้รับการเพิ่มพูนให้มีศักยภาพเข้มข้น และมีการนำไปใช้อย่างเหมาะสมแล้วก็จะสามารถช่วยหลีกเลี่ยงวิฤตการณ์ของมนุษยชาติและสิ่งแวดล้อมได้ ปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมที่คอยการแก้ไขอย่างเร่งด่วนต่อความบกพร่อง ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่กับสังคมทุกวันนี้เกิดจากการกระทำของมนุษย์และความเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ คนไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นพุทธศาสนิกชน ปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมเกิดจากชาวพุทธและจำเป็นต้องอาศัยพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการแก้ไขพระพุทธศาสนา มีหลักธรรมที่จะชี้นำจิตวิญญาณ และแก้ปัญหาของสังคมทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางการเมืองการปกครอง ปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมและปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยเฉพาะ ปัญหาการดื่มสุราที่ก่อตัวขึ้นมาตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชนจน

กระทั่งประชาชนคนไทยทั่วไปได้ส่งผล กระทั่งต่อวิถีชีวิตสังคมไทยทั้งระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ปัญหาส่วนตัวของบุคคลผู้ดื่มเอง เช่น ก่อให้เกิดการเสียทรัพย์สิน เงินทองโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และก่อให้เกิดโรคภัยต่อสุขภาพร่างกายของตัวเอง เป็นต้น และยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตครอบครัวผ่านผวนความสงบสุขภายในครอบครัวก็จะลดน้อยถอยลงไป ส่งผลให้เกิดเป็นมหันตภัยเงียบคอยบั่นทอนความมั่นคง

2. สภาพปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย

การดื่มสุราอยู่ในวิถีชีวิตและสังคมไทยมายาวนานตั้งแต่สมัยอดีตแต่ไม่ได้มีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคจนกระทั่งในสมัยพระเจ้าปราสาททองจึงมีการเก็บอากรสุรา ทั้งจากผู้ผลิตและผู้ขาย โดยรัฐแต่ละยุคแต่ละสมัยต่างพยายามที่จะกำหนดนโยบายเพื่อควบคุมปัญหาสุรา เพื่อประโยชน์ทางระบบเศรษฐกิจของประเทศและ ประโยชน์ด้านสุขภาพของประชาชนและสังคมโดยรวม เมื่อวัฒนธรรมตะวันตกได้แผ่ขยายเข้ามาสู่ประเทศอย่างรุนแรง ทำให้ระบบสังคมครอบครัวไทยเริ่มแตกสลายและวัฒนธรรม ดังกล่าวยังก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในสังคมไทย ทั้งปัญหาที่สะท้อนถึงความเสื่อมโทรมของสังคมไทยอย่างเห็นได้ชัด บางคนหาทางออกจากปัญหาดังกล่าวด้วยการพึ่งพาอบายมุขโดยเฉพาะสุรา ทำให้ความสุขในสังคมเดิมลดบทบาทลงมาก ดังที่ศูนย์เครือข่าย วิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญหรือเอแบคโพลล์ ซึ่งความสุขมวลรวมของคนไทยในเดือนกรกฎาคม 2552 หดฮวบจาก 7.15% เหลือ 5.92% กรุงเทพฯ มีความสุขต่ำสุดในขณะที่ภาคอีสานมีความสุขสูงสุด เหตุผลหนึ่งนั้นก็มาจากสุรา ซึ่งบริษัทที่ดำเนินธุรกิจด้านสุราต่างโฆษณาให้บุคคลหากำไรให้กับชีวิตในทางที่ต้องการกระตุ้นการขายสินค้าน้ำเมาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเหล้า เบียร์ และสิ่งของมีเมาอื่น ๆ และการดื่มสุรานั้นยังก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาชีวิตของบุคคลปัญหาครอบครัวและยังส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมระดับชุมชน และระดับประเทศด้วย จากการสำรวจสภาพการดื่มสุราของคนไทยที่สำนักงานสถิติแห่งชาติเก็บล่าสุดในปี 2550 พบว่าประชากรกว่า 15 ล้านคน หรือคิดเป็น 30% ของประชากรดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ เป็นเพศชายประมาณ 13 ล้านคน และเพศหญิง 2 ล้านคน ส่วนใหญ่อายุ 15 ปีขึ้นไป เครื่องดื่มที่ประชากรนิยมดื่มมากที่สุดคือเบียร์รองลงมาคือเหล้าขาวและสุราผสม

3. ปัญหาการรับผิดชอบต่อครอบครัว

การรับผิดชอบต่อครอบครัวถือว่าเป็นคุณธรรมของผู้นำครอบครัว เพราะสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบท ต่างได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้ชายเป็นใหญ่หรือมีอำนาจมากที่สุดในบ้านหากว่าผู้นำ

ครอบครัวไร้คุณธรรมเสีย ใช้อำนาจมากกว่าเหตุผล ย่อมทำให้ความสุขในครอบครัวลดทอนไปได้ โดยเฉพาะครอบครัวชนบทที่ย้ายเข้ามาทำงานในเมืองแล้วพักอาศัยอยู่ในบ้านเช่า ซึ่งปัญหาที่สำคัญนั้นก็มาจากสุราเพราะในการบริโภคสุรา ผู้บริโภคก็ต้องใช้เวลาชลุกอยู่กับการบริโภคสุราจนวัฒนธรรม ความเชื่อ และทัศนคติเหล่านี้ส่วนหนึ่งได้ถูกสร้างขึ้นจากธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วงการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นส่งเสริมให้มีการบริโภคจำนวนมาก เพื่อนำมาสู่การมีกำไรสูงสุด โดยธุรกิจแอลกอฮอล์ได้มีความพยายามในการขยายช่องทางการขายสินค้า เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม รวมถึงด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ธุรกิจดังกล่าวมีการโหมใช้สื่อการตลาดอย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่การโฆษณาผ่านวิทยุ โทรทัศน์ เพลงหนังละคร เป็นต้น รวมถึงมีการส่งเสริมการขายการใช้พนักงานขาย การตลาดขายตรงและการจัดกิจกรรมการตลาด ทำให้คนในสังคมยังมองว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมานานและเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต นำมาซึ่งผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อคนทุกกลุ่มในสังคมไทย โดยเฉพาะผลกระทบในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาอุบัติเหตุสุขภาพ ความรุนแรงทางเพศและปัญหาภายใน ครอบครัว อาชญากรรม การสูญเสียด้านเศรษฐกิจ การทะเลาะ การตั้งครมไม่พึงประสงค์ ปัญหาการติดเชื่อทางเพศสัมพันธ์เช่น โรคเอดส์ เป็นต้น

4. การแก้ปัญหาการดื่มสุราด้านสุขภาพชีวิตส่วนบุคคล

การดื่มสุราจัดได้ว่ามีผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก ทั้งผลกระทบต่อบุคคลผู้ดื่ม ครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศ ดังกล่าวแล้วในบทที่ผ่านมาในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวได้ด้วยการนำหลักพุทธธรรมเข้าไปเยียวยา หลักธรรมที่ถือว่าเป็นบทพื้นฐานแห่งชีวิต ที่สามารถลดระดับปัญหาและสามารถนำไปเป็นทางออกจากปัญหาการดื่มสุราของปัจเจกบุคคลกลายเป็นบุคคลต้นแบบ เป็นตัวอย่างของคนอื่น ด้วยหลัก 3 ประการ คือ

1. หลักอบายมุข อบายมุข 6 ประการ อันเป็นหนทางเสื่อมแห่งตน อบายมุข คือ ทางแห่งความเสื่อม ทางแห่งความพินาศ เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์อันเป็นเหตุนำมาซึ่งความหายนะ นั้นคนที่จมปลักอยู่ในอบายมุขนี้เป็นฆราวาสพวกที่จมปลัก มีความยากจน มีความเสื่อมสุขภาพอนามัย แล้วก็ยังเบียดเบียนกันอีก เพราะความหลงใหลในสิ่งที่เป็นอบายมุข (พุทธ ทาสภิกขุ, ม.ป.ป.) หลักอบายมุข 6 คือ การดื่มน้ำเมาการเที่ยวกลางคืน การเที่ยวดูมหรสพ การละเล่นต่าง ๆ การเล่นการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตรและความเกียจคร้านในการทำงาน จะไม่ใช่ประเด็นที่เกี่ยวกับสุรา แต่เป็นส่วนหนึ่งที่เอื้อให้คนดื่มสุราและติดสุราในที่สุด ซึ่งการจะนำหลักธรรมดังกล่าวไปปฏิบัติในเชิงรูปธรรมนั้น ผู้ที่ดื่มสุรานั้นเมื่อรู้โทษของสุรา ดังกล่าวแล้วต้องมีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ โดยคิด

เสมอว่าหนทางดังกล่าว เป็นความเชื่อที่จะเกิดขึ้นทั้งแก่ตนและแก่บุคคลที่อยู่ร่วมกันเมื่อสามารถกระทำได้ตามนั้น โรคภัยไข้เจ็บก็จะทุเลาเบาบางลงไป และสามารถหายได้ในที่สุด สำหรับผู้ที่มีผลกระทบไม่มาก

2. เบญจศีล มนุษย์เกิดมามีรูปพรรณสัณฐานต่างกัน สุดแต่เหตุแต่งมาทำให้บางคนที่มีรูปงามบางคน มีรูปทราม ผู้มีรูปงามย่อมเป็นที่ชอบของผู้พบเห็น ตรงกันข้ามกับผู้ที่มีรูปทรามย่อมไม่เป็นที่ชอบใจ เหมือนดอกไม้ที่ทั้งสวยและยังมีกลิ่นหอม และที่ไม่สวยซ้ำยังมีกลิ่นเหม็น ถ้าเป็นดอกไม้สวยมีกลิ่นหอม ก็ย่อมเป็นที่ชอบใจของคนทั้งหลาย แต่ถ้าเป็นดอกไม้ที่มีรูปและมีสีส่นไม่สวยงาม ซ้ำยังมีกลิ่นเหม็นแล้วย่อมไม่มีคน พิจารณาเลย เช่นเดียวกับคนที่มีรูปงามน้ำใจไม่ได้และถ้ายิ่งเป็นคนรูปชั่วยังใจร้ายใจดำด้วย ก็จะหาคนคบค้า สماعด้วยไม่ได้เลย ส่วนใจนั้นก็มักเป็นไปตามพื้นเดิมแต่ก็ยังมิทางแก้ไขให้ดีขึ้นได้ด้วยการตั้งใจดี เช่นเดียวกับ ของที่ไม่หอมมาแต่เดิม เขายังอบให้หอมได้พระพุทธองค์ได้ทรงกำหนดวางแบบแผนแห่งความประพฤติไว้เป็นหลักฐาน การตั้งใจประพฤติตามบทบัญญัตินั้นชื่อว่า ศีลเมื่อบำเพ็ญศีลให้บริบูรณ์แล้ว ก็จะพบแนวทางสำหรับ ประพฤติความดีและสามารถ ปฏิบัติตามคุณธรรมอย่างอื่นได้ยั่งยืนไม่แปรผัน

3. สติสัมปชัญญะ สติสัมปชัญญะเป็นธรรมที่มีอุปการะมาก

เกื้อกูลในการทำความดีทุกอย่าง พระธรรมทั้งมวลสรุปลงที่สติสัมปชัญญะตามหลักไตรสิกขา คือศีล สมาธิ ปัญญาก็ต้องอาศัยสติสัมปชัญญะทั้งนั้น สติหมายถึงความระลึกได้ มีความรอบคอบ ไม่ลืม ไม่เผลอ ไม่ประมาทเป็นพื้นฐาน สัมปชัญญะ หมายถึงความรู้สึกลึกซึ้งไม่หลงลืม รู้สึกลึกซึ้งอยู่เสมอทุกขณะจิตที่กำลังทำอะไร อยู่ที่เกี่ยวข้องกับปัจจุบัน ไม่ส่งใจไปในอดีตหรืออนาคต สติสัมปชัญญะเป็นสติที่มีปัญญาสนับสนุน ให้น้อมนำเข้ามาดูจิตใจตัวเอง มองตัวเองในการกระทำการพูดการคิด เป็นสภาวะที่รู้เท่าทัน ไม่หลงผิดไปตามกิเลส ตัณหาและอารมณ์ที่มากระทบ เมื่อมีสมาธิสมบูรณ์แล้วจึงจะเกิดสติสัมปชัญญะขึ้นได้ สติคือความระลึกได้ สัมปชัญญะคือการรู้ตัวหลักธรรมข้อนี้ ทำให้บุคคลรู้จักตนเองว่าเป็นใคร กำลังทำอะไรอยู่ และรู้ว่าทำอะไรสามารถครองตนระงับอารมณ์ต่าง ๆ ได้

5. สรุป

การหาทางออกจากปัญหาการดื่มสุรา เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพส่วนบุคคลนั้นเป็นการรู้จักใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเพื่อแก้ปัญหาอันเกิดขึ้นแก่ตัวบุคคล ผู้ดื่มสุราด้วยอาศัยหลักธรรมทั้ง 3 ประการ คือ (1) อปายมุข 6 เป็นเครื่องชี้ให้เห็นโทษทัณฑ์ของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุราว่ามีผลเป็นอย่างไร เช่น เสียทรัพย์สินตาหรือเกิดโรคภัยต่าง ๆ เป็นต้น และมีรูปแบบอย่างไรที่จะเอื้อให้เข้าไปคลุกคลีกับการดื่มสุรา เช่น การคบคนชั่วเป็นมิตรซึ่ง

จะชักนำไปในทางฉิบหายต่าง ๆ อันมีการเที่ยวกลางคืนและตกนีกที่การดื่มสุราแล้วเมาในที่สุด (2) ส่วนเบญจศีล เป็นเสมือนตะปูที่ตอกย้ำให้รู้ว่าเมื่อเรารู้ภัยแล้วควรที่จะหยุดเสียแล้วด้วยหลักการที่มีอยู่เป็นการงดเว้นจากการดื่มสุรานั้นอย่างเด็ดขาด และ (3) สติสัมปชัญญะเป็นเสมือนยามรักษาการณ์ ที่คอยระแวดระวังภัยต่าง ๆ รอบตัวเรา ไม่ให้ผิดพลาดพลั้งอีกครึ่งหนึ่ง

6. อ้างอิง

- จักรกฤษณ์ฤกษ์ศิริ. (2546). ผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนจากอุตสาหกรรมการผลิตเบียร์ในบ้านแม่ลาด หมู่ 2 ตำบลแม่ลาด อำเภอลองลู่ จังหวัดกำแพงเพชร. งานวิจัย. สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บัณฑิต ศรีไพศาล. นายแพทย์และคณะ. (2549). วิวัฒนาการนโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทย. เอกสาร ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- ปัญญา สระทอง. (2540). ธรรมคดี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- แผนกตำรา กองวิชาการ สภาการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2534). ธรรมสมบัติ หมวดที่ 2 สังคัตติกา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตโต). (2539). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2545). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไพศาล วิสาโล. (2536). ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการระบอบวิยาแห่งชาติ สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- พุทธทาสภิกขุ (ม.ป.ป.). หลักธรรมของผู้ครองเรือน. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิเพื่อนหญิง. (2549). เลิกเหล้าชุมชนสร้างสุข. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด.
- ศราวุธ ดีหมื่นไวย. (2549). เงินค่าเหล้า-เรียน. เดลิเดธ ดายรายวัน. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด.

ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. (ออนไลน์). ศึกษาแนวโน้ม
ดัชนีความสุขมวลรวมของประชาชนภายในประเทศต้นเดือน กรกฎาคม 2552. รายงานผลการสำรวจ
สำนักวิจัยเอแบคโพล สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2561. จาก www.abacpoll.au.edu.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2534). อธิบายคิปปิปฏิบัติ ทศวิภาค. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2534). อธิบายธรรมวิภาค ปริเฉทที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราช
วิทยาลัย.

สุนันทา ศิริวาจ. (2548). การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุราในจังหวัดแพร่ งานค้นคว้า
อิสระพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จัดการความเครียดรับมือ COVID-19 ไม่ให้ป่วยใจ

MANAGING STRESS, COPING WITH COVID-19, NOT GETTING SICK

นาย เฉลิมพล หมอยาดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: Chalernpol1982@gmail.com

บทคัดย่อ

วิกฤติ "โควิด-19" ที่ยืดเยื้อ ยาวนาน และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นได้ทุกเมื่อ นอกจากจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต สุขภาพกาย และเศรษฐกิจโดยตรงแล้ว ในทางอ้อมยังส่งผลกระทบต่อ "สุขภาพจิต" ที่ถึงขั้นสร้าง "ความเครียด" สะสมได้ง่ายๆ เราจะช่วยกันรับมือ ดูแลจิตใจ และผ่านวิกฤตินี้ไปด้วยกันได้ ด้วยการจัดการความเครียดเพื่อรับมือ COVID-19 อย่างถูกวิธี จากการชวนหาความรู้ หาข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ มีการวางแผน และเตรียมการอย่างถูกวิธีสิ่งสำคัญ

คนจำนวนมากไม่ตระหนักว่ามีความผิดปกติด้านอารมณ์ เมื่อไม่รู้ตัวก็ไม่ได้จัดการอย่างถูกต้อง จนอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน สมาธิไม่ดี ทำงานบกพร่องหรืออารมณ์แปรปรวนจนมีปัญหาความสัมพันธ์ ทั้งเรื่องส่วนตัวและกับเพื่อนร่วมงาน ความเครียดสะสมยังอาจนำไปสู่การตัดสินใจผิดพลาดนำชีวิตดิ่งลงได้โดยง่าย

คำสำคัญ : โควิด 19 ,ความเครียด , ป่วยทางใจ

Abstract

The "Covid-19" crisis is protracted, long and tends to intensify at any time. In addition to directly affecting the way of life, physical health and the economy Indirectly, it also affects "mental health" that even creates "stress" easily accumulated. We will help each other cope, take care of the mind and go through this crisis together. with stress management to cope with COVID-19 the right way from striving for knowledge It is important to seek information for decision making, planning and preparation in the right way.

Many people are unaware that they have a mood disorder. When unwittingly, it is not handled properly. It may affect work efficiency, poor concentration, impaired work performance, or mood swings that lead to relationship problems. both personally and with colleagues Accumulated stress can also lead to making wrong decisions that can lead to life tumbling more easily.

Keywords: COVID-19, stress, mental illness

1. บทนำ

โรคโควิด 19 คือ โรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่มีการค้นพบล่าสุด ทำให้เกิดอาการติดเชื้อผ่านทางเดินหายใจ ไวรัสและโรคอุบัติใหม่นี้ไม่เป็นที่รู้จักมาก่อนเลย ก่อนจะมีการแพร่ระบาดที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ในเดือนธันวาคม 2019 ขณะนี้โรคโควิด 19 มีการระบาดใหญ่ไปทั่ว ส่งผลกระทบต่อหลายประเทศทั่วโลก

ความเครียด คือ ความเครียดเป็นภาวะของอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ และทำให้รู้สึกถูกกดดัน ไม่สบายใจ วุ่นวายใจ กลัว วิดกกังวล ตลอดจนถูกบีบคั้น เมื่อบุคคลรับรู้หรือประเมินว่าปัญหาเหล่านั้นเป็นสิ่งที่คุกคามจิตใจ หรืออาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จะส่งผลให้สภาวะสมดุลของร่างกายและจิตใจเสียไป

ผศ.นพ.ณัฏฐ พิชัยรัตน์เสถียร ในฐานะหัวหน้าศูนย์ Let's Talk มองว่า เรื่องของอารมณ์ ความรู้สึกเป็นสิ่งที่สามารถควบคุมได้ แต่หากเจอเหตุการณ์ไม่คาดฝัน ผิดหวัง สูญเสีย หรือปัญหารุนแรงหนักที่เข้ามาระทุมจิตใจ หลายคนจัดการและหาทางออกไม่ได้ ส่งผลให้เกิดอาการป่วยทางจิตใจ

ความเป็นมาของ (Main Idea/ประเด็นศึกษา)

ท่ามกลางสถานการณ์ COVID-19 ทั้งแพทย์ พยาบาล บุคลากรทางการแพทย์ ผู้ป่วยและทุกคนล้วนมีความเครียดและความกังวลใจ ลองมาดูสักนิดว่าเราจะช่วยกันรับมือดูแลจิตใจ และผ่านวิกฤตินี้ไปด้วยกันได้หรือไม่ กับการจัดการความเครียดเพื่อรับมือ COVID-19 อย่างถูกวิธี

ความสำคัญของ (Main Idea /ประเด็นที่ศึกษา)

ความรู้สึกกังวลที่เกิดขึ้นเป็นกลไกธรรมชาติของมนุษย์ในการเผชิญวิกฤติ ความเครียดเป็นกลไกโดยธรรมชาติที่ช่วยให้มนุษย์เตรียมตัว วางแผน และรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้ามีใครสักคนที่ไม่รู้สึกเครียด ไม่กลัวติดเชื้อ ไม่สนใจว่าจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร ไม่ฟังการประกาศจากรัฐบาล กลุ่มนี้ถือว่าผิดปกติ

และอาจนำไปสู่ความเสี่ยงมากมายทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ดังนั้นการที่รู้สึกเครียด กังวล กลัว ตื่นตระหนกนั้น ถูกต้องแล้ว และควรจะเป็นแบบนั้นเพื่อที่ทุกคนจะได้ชวนช่วยหาความรู้หาข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ มีการวางแผน และเตรียมการอย่างถูกวิธี

ปัญหาเชิงพื้นที่หรือเชิงปัญหาเชิงสถานการณ์ (Main Idea) (โดยเฉพาะหลักฐานเชิงประจักษ์ของพื้นที่ที่บ่งบอกถึงความสำคัญในการศึกษา เช่น สถานการณ์/ข้อมูลเชิงสถิติ ฯลฯ)

2. สถานการณ์ COVID-19 คุณมีอาการดังต่อไปนี้หรือไม่ CDC สหรัฐฯ แนะนำให้สังเกตอาการเหล่านี้

1. อารมณ์เปลี่ยนแปลง แปรปรวน
2. กลัว เครียด กังวล
3. เบื่อ เฉยชา
4. หงุดหงิดฉุนเฉียวง่าย
5. นอนไม่หลับหรือหลับไม่สนิท
6. ฝันร้ายต่อเนื่องเรื้อรัง
7. พฤติกรรมการกินผิดปกติ บางรายกินไม่ลง บางรายกินมากผิดปกติ
8. รู้สึกไม่กระปรี้กระเปร่า ไม่สดชื่น เฉื่อยชาลง
9. ลดกิจกรรมลงอย่างชัดเจน เบื่อ ไม่อยากทำอะไร
10. สมาธิจดจ่อไม่ดี หลง ๆ ลืม ๆ ทำงานบกพร่อง
11. สูญเสียการตัดสินใจ
12. บางคนดื่มแอลกอฮอล์หนักขึ้น หรืออาจมีการสูบบุหรี่หรือใช้สารเสพติดมากขึ้น
13. ผู้ป่วยที่มีโรคทางกาย เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคไต โรคหัวใจ ในระยะนี้อาการอาจกำเริบแปรปรวน เช่น ปวดท้อง ปวดหัว ปวดตามตัวหรือมีผื่นขึ้น ตื่นตระหนก ฯลฯ
14. เริ่มรู้สึกท้อแท้หมดหวัง รู้สึกไร้ค่า ไม่อยากมีชีวิตอยู่

สิ่งสำคัญคือ คนจำนวนมากไม่ตระหนักว่ามีความผิดปกติด้านอารมณ์ เมื่อไม่รู้ตัวก็ไม่ได้จัดการอย่างถูกต้อง จนอาจส่งผลกระทบกับประสิทธิภาพในการทำงาน สมาธิไม่ดี ทำงานบกพร่องหรืออารมณ์แปรปรวนจนมีปัญหาความสัมพันธ์ ทั้งเรื่องส่วนตัวและกับเพื่อนร่วมงาน ความเครียดสะสมยังอาจนำไปสู่การตัดสินใจผิดพลาดนำชีวิตดิ่งลงได้โดยง่าย

3. COVID-19 ทำให้เครียดระดับสูง สาเหตุที่พบบ่อยเมื่อผู้ป่วยมาพบจิตแพทย์

1. กลัวการติดเชื้อ อาจเกิดความรู้สึกลัวหวาดระแวงคนรอบข้าง คนใกล้ตัว แม้แต่คนที่ดูปกติที่สุด แข็งแรงว่าเรงดีก็สามารถกลายเป็นผู้ติดเชื้อแบบไม่มีอาการและแพร่เชื้อได้โดยง่ายตาย ต้องระแวงแม้แต่ตัวเอง พอมีอาการไอแห้ง ๆ คัดจมูกก็เริ่มวิตกกังวลไม่แน่ใจว่าไปรับเชื้อมาแล้วหรือเปล่า หรือจะต้องไปตรวจหาเชื้อหรือไม่

2. สถานการณ์เปลี่ยนแปลงรายวัน มีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้น นโยบายรัฐบาลปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์เกือบทุกวัน วันนี้อาจไปทำงานปกติ วันรุ่งขึ้นที่ทำงานอาจถูกปิด ในกรณีที่บางคนติดตั้งแอปพลิเคชันติดตามข่าวทุก 1 ชั่วโมง หรือมีเสียงเตือนทุกครั้งที่มีรายงานผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้น อาจทำให้มีอาการตื่นตระหนกมากเกินไป

3. กังวลกับทุกเรื่อง นอกจากกลัวติดเชื้อ COVID-19 ยังมีความกังวลในเรื่องต่าง ๆ เช่น ตกงาน ปิดโรงงาน หยุดสายการบิน ปรับลดจำนวนพนักงาน ปิดโรงเรียน เป็นต้น ทำให้เกิดความกังวลในการใช้ชีวิต ความเครียดจากการติดตามข่าวรายวันอาจสะสมเป็นขยะโดยที่เราไม่รู้ตัว

4. ไม่รู้ว่าสถานการณ์นี้จะจบลงเมื่อไร สิ่งที่ทำให้ทุกคนเครียดมากที่สุดคือ การที่เราไม่มีทางรู้ได้ว่าสถานการณ์นี้จะเนิ่นนานอีกสักเท่าไร บางคนพยากรณ์ว่าการระบาดจะยาวนานถึงปีหน้า เศรษฐกิจจะได้รับผลกระทบอีกยาว ปัจจุบันไม่สามารถรู้ได้เลยว่า เหตุการณ์จะแย่ลงอีกหรือไม่ เราเดินทางมาถึงจุดสูงสุดของการระบาดหรือยัง แม้จะร่วมมือกับนโยบายเว้นระยะห่างทางสังคม ปฏิบัติตามรายงานของภาครัฐอย่างเคร่งครัด การแพร่ระบาดก็น่าจะยังไม่ยุติในระยะเวลานี้ใกล้

4. ผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพจิต (Mental Health) อยู่เดิม อาการอาจกำเริบรุนแรง

ก่อนเกิดวิกฤติ COVID-19 มีผู้คนจำนวนมากตกอยู่ในภาวะเครียด องค์การอนามัยโลกได้มีรายงานเมื่อต้นปี 2020 ว่า ทั่วโลกมีคนป่วยเป็นโรคซึมเศร้าประมาณ 264 ล้านคน โดยประเทศไทยพบอัตราการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้นจากปี 2560 คือ 4.94 ต่อประชากรแสนคน เป็น 5.33 ต่อประชากรแสนคนในปี 2561 นอกจากนี้ยังมีโรควิตกกังวล ซึ่งในสหรัฐอเมริกา มีรายงานผู้ป่วยวิตกกังวลโดย The Anxiety and Depression Association of America สูงถึง 18.1% ของประชากร หรือประมาณ 40 ล้านคน และยังไม่นับรวมผู้ที่มีปัญหาติดแอลกอฮอล์ จึงเป็นที่แน่นอนว่า เมื่อเกิดวิกฤติ COVID-19 เข้ามา ผู้ป่วยเหล่านี้มีอาการกำเริบหรือแย่ลง แม้ยังได้รับการรักษาอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นหากคุณหรือคนใกล้ติดเป็นคนหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มผู้ป่วยหรือสงสัยว่าจะป่วยอยู่ก่อน ช่วงนี้ควรพบจิตแพทย์เพื่อประเมินและรักษาอย่างเหมาะสม หรือหากมีนัดสม่ำเสมอก็ไม่ควรหยุดพบแพทย์ เพราะอาจ

นำไปสู่อาการรุนแรง และเป็นอันตรายได้ ซึ่งปัจจุบันมีการให้บริการการรักษาทางไกล (E – Mental Health) ทำให้สะดวกมากขึ้น

5. รับมือกับสถานการณ์ COVID-19 อย่างเข้าใจ

1. อย่าทำให้สถานการณ์เลวร้ายลง ความเครียดระยะยาวอาจทำให้เกิดภาวะท้อถอย หดหู่ นำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ง่าย เช่น การทำร้ายตัวเอง การฆ่าตัวตาย การลาออกจากงาน การย้ายที่อยู่ การขายบ้าน การหย่าขาดจากคู่สมรส การตัดสินใจผิดพลาดทางธุรกิจ การทะเลาะกับคนใกล้ชิด การกระทบกระทั่งกันในกลุ่มเพื่อนในระหว่างที่เราเผชิญกับความเครียด เป็นต้น อารมณ์ที่ไม่เป็นปกติ ทำให้มีโอกาสตัดสินใจทำอะไรต่าง ๆ โดยไม่รอบคอบ คำแนะนำเบื้องต้นคือ ระหว่างนี้ไม่ควรมีการตัดสินใจในเรื่องใหญ่ ๆ ทั้งสิ้น เพียงแค่ประคับประคองให้ผ่านสถานการณ์แต่ละวัน รักษาตัวให้ดี ระวังอย่าให้ติดเชื้อ COVID-19

2. ติดตามข่าวสารเท่าที่จำเป็น อาจเช็คข่าวสารวันละครั้งก็เพียงพอ เลือกรับข่าวสารจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ เช่น ประกาศของรัฐบาลและกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ลดการเสพโซเชียลมีเดีย ระวังระวังข่าวปลอม

3. ปฏิบัติตามคำแนะนำจากกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด การเว้นระยะห่างทางสังคม กินร้อนช้อนกลาง ล้างมือ สวมหน้ากากอนามัย หลีกเลี่ยงการสัมผัส

4. ตรวจสอบอาการทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ของตัวเองสม่ำเสมอ ฝ้าระวังอาการซึมเศร้า การนอนที่ผิดปกติ การดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น หากมีอาการเหล่านี้จนถึงขั้นกระทบศักยภาพ หน้าที่การงาน หรือความสัมพันธ์ ควรพบแพทย์โดยเร็ว

5. ใช้ชีวิตอย่างปกติและมีคุณค่า แม้อยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ เราก็จำเป็นต้องดำเนินชีวิตให้เป็นปกติ แม้จะต้องหยุดงานกักตัวอยู่บ้าน 14 วันก็สามารถจัดการกิจวัตรแต่ละวันให้มีสุขภาพดีได้ อย่ามัวแต่จมจ่อมอยู่กับข่าวจนป่วยทั้งใจและกาย

6. เทคนิคใช้ชีวิตให้เป็นปกติ (Healthy Routine)

1. กินให้เป็นปกติ ทำอาหารง่าย ๆ เช่น หุงข้าว ทอดไข่ เป็นต้น แม้ไม่หิวถึงเวลาก็ต้องกิน สังคิเลเวอรี่บ้างได้ พยายามรับประทานอาหารที่หลากหลายและมีประโยชน์

2. นอนให้เป็นปกติ การนอนหลับให้เพียงพอเป็นภูมิคุ้มกันชั้นดี ป้องกันไวรัสและป้องกันภาวะซึมเศร้าได้ ปิดโทรศัพท์และปิดเสียงเตือนก่อนเข้านอน พยายามผ่อนคลาย สังเกตลมหายใจเข้าและออกก่อนนอน

3. เชื่อมต่อกับผู้คน แม้จะเจอเพื่อนฝูงผู้คนเหมือนเมื่อก่อนไม่ได้ แต่ยังสามารถเชื่อมต่อ พูดคุยปรึกษาหารือกันได้ โดยใช้เทคโนโลยีเชื่อมต่อถึงกัน หรือจะโทรหากัน การแยกตัวโดดเดี่ยวอาจทำให้ความเครียดมากขึ้น

4. หากิจกรรมทำอย่าให้ว่าง แม้จะ Work From Home ก็ควรทำตัวเหมือนปกติ ตื่นเช้า อาบน้ำ แต่งตัว ออกกำลังกายตามยូทูปแทนการไปฟิตเนส ทำงานบ้าน ทำอาหาร รดน้ำต้นไม้ การเคลื่อนไหวเป็นยาดี ป้องกันภาวะซึมเศร้า เช่น เดินขึ้นลงบันได กระโดดตบ ทำท่ากายบริหาร เป็นต้น

5. ทำสิ่งที่สนใจและงานอดิเรกที่ชอบ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ออกกำลังกายสมอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ทำกิจกรรมในเงื่อนไขสถานการณ์ที่จำกัด เช่น ลองวาดรูปภาพด้วยอุปกรณ์เท่าที่มี อบขนมหรือทำอาหารง่าย ๆ ฟังเพลงหรือลองแต่งเพลง เล่นดนตรี ต่อจิ๊กซอว์ ทำงานประดิษฐ์ ฝึกโยคะ หัดเรียนภาษาอื่น ๆ เป็นต้น

6. ฝึกปรับทัศนคติ “อย่าตระหนก อย่ากังวล” ความรู้สึกแย่นี้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ยิ่งพยายามไม่คิด ความคิดจะเกิดขึ้นเอง วกวนอยู่แต่กับความรู้สึกลบ ๆ ตามหลักการ Cognitive Behavioral Therapy (CBT)

7. วิธีจัดการสามารถทำได้ ดังนี้

ทุกครั้งที่มีความรู้สึกแย่ ๆ เกิดขึ้นต้องรู้สึกตัว ให้รู้ว่วันนี้รู้สึกไม่ดี จิตใจหดหู่กังวล หรือรู้สึกโกรธไม่พอใจ บางครั้งรับรู้ได้โดยอาการทางร่างกายที่ผิดปกติ ใจสั่น ปวดหัว นอนไม่หลับ รู้สึกเหนื่อยล้าไม่มีเรี่ยวแรง บางคนหงุดหงิดตลอดเวลา ลองใช้เวลาสักวันละ 5 นาที สำนวญ ทบทวนความคิด ความรู้สึก หรือการตอบสนองทางร่างกาย หรือถ้าไม่แน่ใจลองถามคนรอบข้างและคนใกล้ชิดได้

เมื่อรับรู้ถึงความรู้สึกลบ ไม่ต้องพยายามปรับให้เป็นบวก หลักสำคัญคือ การอยู่บนพื้นฐานความจริง อยู่แบบกลาง ๆ (Neutral) มีทั้งลบและบวก แต่วันข่าวร้ายก็มีข่าวดีก็มีมาก เป็นต้น เมื่อรู้สึกแล้วก็รับรู้ว่ามีเป็นความรู้สึก ไม่ต้องไปหงุดหงิดซ้ำซ้อน ผิดหวังในตัวเองว่าทำไมต้องเครียดขนาดนี้ ทำไมไม่ดีขึ้นสักที การกดดันตัวเองเรียกว่า Worry About Worry คือ เกิดความรู้สึกไม่ดีขึ้นโดยธรรมชาติแล้วยังไปรู้สึกชอบใจหรือไม่ชอบใจกับความคิดหรือความรู้สึกนั้น ๆ ทำให้เสียพลังงานถึงสองต่อ

ยอมรับว่าความผิดพลาด ความล้มเหลวเป็นสิ่งที่อาจจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก บางบริษัทปิดตัวลง ปรับพนักงานออก ความรู้สึกผิดอาจทำให้หลายคนรู้สึกกดดัน กำหนดตัวเองว่าบริหารล้มเหลวเราไม่เก่ง เราไม่ดี หรือตำหนิตนเองที่ไม่สามารถปกป้องลูก ๆ ให้ปลอดภัย ไม่มีเวลาไปดูแลพ่อแม่ที่ถือเป็นกลุ่ม

เสียง หลายคนพยายามอย่างที่สุดที่จะทำให้หน้าที่ทุกอย่างดำเนินไปได้อย่างดีที่สุด แต่สุดท้ายก็ยังดีไม่พอ แม้แต่หมอ พยาบาลอาเจียนแล้วผู้ป่วยอย่างเต็มกำลัง ขณะเดียวกันก็รู้สึกแยที่ไม่มีเวลาให้กับลูก ไม่ได้มีโอกาสไปดูแลคุณพ่อคุณแม่ ซึ่งอาจจะเป็นโรคเบาหวาน โรคหัวใจ ในที่สุดผู้ป่วยที่ดูแลก็อาการแย่ลง เราต้องยอมรับว่า แม้เราพยายามอย่างเต็มที่ก็อาจเกิดข้อผิดพลาด สิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้ไม่ใช่ความผิดของใครคนใดคนหนึ่ง ไม่ใช่เวลาที่จะมาตำหนิตัวเอง หรือสำรวจว่าใครบกพร่อง ณ เวลานั้นทุกคนต้องการกำลังใจ แม้ผลลัพธ์จะออกมาอย่างไร เราจะไม่เสียดาย เพราะเราตระหนักว่าในสถานการณ์ที่ข้อจำกัดต่าง ๆ มีมากมาย เราได้พยายามอย่างดีที่สุดแล้ว

Mindfulness ช่วยให้เราเร็วขึ้น เหตุการณ์นี้ยังคงจะดำเนินไปอีกสักระยะใหญ่ คล้ายการวิ่งมาราธอน ดังนั้นการที่เราพยายามเร่งสปีดเพื่อให้จบไว ๆ อยากเห็นผลเร็ว ๆ สุดท้ายอาจจะสะดุดล้มไปไม่ถึงเส้นชัย เมื่อรู้ว่าจะต้องรับมือกับความเครียดระยะยาว เราต้องผ่อนคลายตัวเองแค่พอเหวี่ยง ๆ ประคับประคองไปเรื่อย ๆ ใช้ชีวิตให้ช้าลงสักนิด ขณะนั่งจิบกาแฟเช้า ๆ ก็สูดดมกลิ่นกาแฟหอม ๆ รับรู้สัมผัสอุ่น ๆ นุ่มนวลละเอียดสัก 5 วินาที 10 วินาที ขณะทานข้าวไม่ต้องเปิดดูข่าวไม่ต้องคุยกันเรื่อง Covid-19 ลองใช้เวลาสั้น ๆ รับรู้รสชาติ ขณะอาบน้ำลองสังเกตอุณหภูมิร้อน ๆ อุ่น ๆ ของน้ำ รับรู้กลิ่นหอมของแชมพูหรือครีมอาบน้ำ พักความคิดสัก 10 วินาทีแล้วค่อย ๆ นวดเบา ๆ ที่ศีรษะ แล้วลองฝึกที่จะจดจ่ออยู่กับวินาทีที่เป็นปัจจุบัน นั่นคือช่วงที่ Mind ได้รับการบำบัด Take A Break หยุดทั้งความคิดลบและบวก ทั้งความรู้สึกดี ความรู้สึกแยก็ไม่เกิด มีแคร์ร้อน ๆ เย็น ๆ เสียงน้ำ กลิ่นสบู่ เทคนิคนี้เรียกว่า Mindfulness ฝึกให้ได้วันละนิดเมื่อนึกได้ เมื่อ Mind ได้พักเติมพลังเป็นระยะ ๆ จะมีเรี่ยวแรงออกไปสู้รบกับสถานการณ์ยาก ๆ ได้ใหม่ เหมือนเป็นการเก็บกวาดขยะความคิด ความรู้สึกออกเป็นพัก ๆ จะได้มีที่ไว้รองรับความคิดแย่ ๆ ความรู้สึกลบ ๆ ที่จะกลับมาใหม่ทุก ๆ วัน

Sharing is Caring คงความสัมพันธ์ไวไวให้มัน แม้จะห่างกายตามนโยบาย Social Distancing แต่ไม่จำเป็นต้องห่างกัน สามารถโทรคุยกัน หรือจะ Video Call ให้เห็นหน้ากันบ้าง พยายามอย่าคุยกันเรื่อง Covid-19 แม้แต่ช่วงที่ไปซื้อของ เราอาจทักทายคนขาย ถามไถ่สารทุกข์สุกดิบบ้างก็ได้ (ต่างคนต่างใส่ Mask และเว้นระยะห่างกันแล้ว) การที่เราต่างคนต่างมีความทุกข์ วิตกกังวล และได้มีพื้นที่ที่สามารถระบายออกมาได้บ้าง และยังได้รับการตอบสนองในลักษณะที่ทำให้เรารู้ได้ว่าเขาก็กาลำบากเหมือนกัน การแลกเปลี่ยนแบ่งปัน (Sharing) ถือได้ว่าเป็นอาวุธอันสำคัญ การพูดจาโต้ตอบอย่างเข้าใจและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน แม้จะไม่รู้จักกันเป็นการเสียเวลา ช่วยให้มีกำลังใจและเกิดกำลังใจที่จะเดินหน้าร่วมสู้ไปด้วยกัน พลังของการพูด การหัวเราะ การให้กำลังใจเป็นยาสำคัญที่ทุกคนต้องการอย่างมากที่สุดในช่วงนี้

สำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย